

Prieskum krovových konštrukcií na vybraných kultúrnych pamiatkach v územnej pôsobnosti KPÚ Banská Bystrica a pracovísk Banská Štiavnica, Lučenec

Kurz „Dokumentace a průzkumy historických krovů“

Banská Štiavnica 10. – 14. september 2018

Autor textov a grafík

Ing. Ľubor Suchý, PhD. (KPÚ Prešov)

Fotodokumentácia

Ing. arch. Peter Krušínský, PhD., Ing. Ľubor Suchý, PhD., Ing. arch. Karol Ďurian, PhD.

september 2018

Obsah

- 1) Banská Belá – rímskokatolícky Kostol PM Karmelskej
- 2) Banská Belá – rímskokatolícky Kostol sv. Jána
- 3) Banská Bystrica, Lazová č. 19 – meštiansky dom (katova bašta)
- 4) Banská Bystrica, Lazová č. 20 – meštiansky dom
- 5) Banská Bystrica, Nám. Štefana Mojzesa 7 – meštiansky dvor + pivovar
- 6) Banská Bystrica, časť Jakub – rímskokatolícky Kostol sv. Jakuba
- 7) Banská Bystrica – rímskokatolícke biskupstvo (krídla)
- 8) Banská Bystrica – rímskokatolícky farský kostol Nanebovzatia PM
- 9) Banská Štiavnica . Akademická č. 10 – meštiansky dom
- 10) Banská Štiavnica, Námestie sv. Trojice č. 4 – budova ZUŠ
- 11) Banská Štiavnica, Radničné námestie č. 11 – meštiansky dom (p. Doletina)
- 12) Banská Štiavnica, Ulica Kmeť'a č. 13 – Lumitzerov dom
- 13) Banská Štiavnica, Radničné námestie č. 106/13 – dom za evanjelickým a. v. kostolom (múzeum)
- 14) Banská Štiavnica, Radničné námestie č. 106/13 – evanjelický a. v. kostol
- 15) Banská Štiavnica, Radničné námestie č. 1 – mestský úrad
- 16) Banská Štiavnica – budova fary
- 17) Banská Štiavnica – rímskokatolícky Kostol Nanebovzatia PM (farský)
- 18) Beluj - rímskokatolícky Kostol sv. Vavrinca
- 19) Čerín - rímskokatolícky Kostol sv. Martina
- 20) Dobroč-Mýtna – evanjelický a. v. kostol
- 21) Dolná Strehová – evanjelický a. v. kostol
- 22) Dolné Plachtince – evanjelický a. v. kostol
- 23) Hodruša Hámre, časť Banská Hodruša – Fajtov dom
- 24) Hodruša Hámre – evanjelický a. v. kostol
- 25) Hodruša Hámre – pila (roky výstavby 1926 – 1928)
- 26) Ilija - rímskokatolícky Kostol sv. Egídia
- 27) Poníky - evanjelický a. v. kostol
- 28) Pôtor – evanjelický a. v. kostol
- 29) Pôtor – zvonica pri evanjelickom a. v. kostole
- 30) Špania Dolina č. 36 – obecný úrad
- 31) Špania Dolina č. 127 – krčma
- 32) Špania Dolina – rímskokatolícky Kostol Premenenia Pána
- 33) Štefultov – rímskokatolícky Kostol sv. Anny
- 34) Štiavnické Bane – Kláštor Hieronimitov (južné krídlo kláštora)
- 35) Štiavnické Bane – Kláštor Hieronimitov (kostol)
- 36) Štiavnické Bane – technický objekt pri tajchu Evička
- 37) Vyhne – Stará sladovňa
- 38) Zvolen – evanjelický a. v. kostol
- 39) Zvolen – rímskokatolícky Kostol sv. Alžbety (farský)

Banská Belá, rímskokatolícky Kostol Panny Márie Karmelskej

Charakteristika krovových konštrukcií nad loďou a svätyňou:

Nad loďou aj svätyňou je typologicky identický typ historickej krokbovej hambáľkovej konštrukcie, ktorý patrí svojou základnou konštrukciou na našom území k tvaru najstarším známym konštrukciám. V prípade skúmaného krovu je jeho primárnou súčasťou pozdĺžne stuženie v osi pod hambáľkom rámovou stolicou. Plné aj medziľahlé väzby, ktoré sú po dve medzi plnými, majú základnú schému rovnakú – väzný trám, krokvy viazané pod hrebeňom hambáľkom a postranné šikmé pätné vzpery (stĺpiky medzi krokvmi a väzným trámom). V plných väzbách pribúda v osi pod hambáľkom stĺpik, ktorý hore ukončuje pozdĺžna väznica stolice a dole prahový trám položený na väzných trámoch priečných väzieb. Stĺpik podporujú po stranách vyššie symetrické pätné vzpery.

Zavetrenie v pozdĺžnom smere je riešené dlhými šikmými vzperami medzi prahovým trámom a väznicou, ktoré križujú stĺpiky stolice (po jednej vzpere pri každom stĺpiku).

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

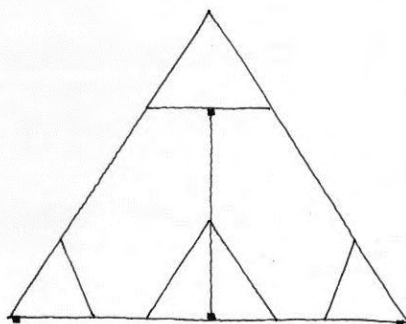
Spoločný krov s primárnym viazaním stolicou v pozdĺžnom smere je z kresaných trámov. Uplatnené sú tradičné tesárske spoje (kampovanie, plátovanie aj na rybinu – aj kryté a čapovanie). Spoje istia drevené kolíky (aj kované klinec ?). Montážne značky sú v plných väzbách na viacerých prvkoch – krokvoch, šikmých stĺpikoch a vzperách (asi aj hambáľkoch ?). Ide o mohutnejšie "hrubé" sekané značky v podobe rímskych čísiel, ktoré začínajú od juhu a postupne severným smerom narastajú (**I, II, III, IIII - VIII**).

Technický stav krovu:

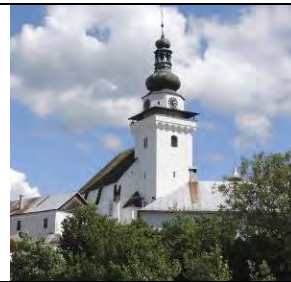
Stav krovu je vyhovujúci, avšak oprava je potrebná (vypadané a uvoľnené spoje).

Záver:

Spoločný krov nad loďou a svätyňou je z jedného časového obdobia. Konštrukčno - typologicky ide o historický krokvoý hambáľkový krov s primárnym pozdĺžnym viazaním v osi krovu 1. etáže (pod 1. hambáľkom) rámom so stojatou stolicou. Podobný systém, aj keď pravdepodobne so sekundárne vloženou stolicou v krove je aj nad svätyňou evanjelického kostola v Pôtori (okr. Veľký Krtíš). V prípade krovu na kostole v Banskej Belej je krov pravdepodobne zo záveru 17., resp. 1. polovice 18. storočia, čo naznačujú spoje aj montážne značky. Pôvodnou krytinou na kostole bol štiepaný šindeľ. Skúmaný krov je možné hodnotiť z typologicko-konštrukčného ale aj historického hľadiska za hodnotnú konštrukciu, ktorú je potrebné pamiatkovo chrániť a akýkoľvek zásah – obnova má byť realizovaná tak, aby hmotovo ani vizuálne neznehodnotila túto historickú konštrukciu.

Banská Belá, rímskokatolícky Kostol sv. Jána

Charakteristika krovovej konštrukcie nad loďou:

Krov nad loďou kostola patrí už k väznicovým klieštinovým konštrukciám s využitím ešte tradičných hambáľkov pod hrebeňom. V pozdĺžnom smere je konštrukcia viazaná po stranách stojatými stolicami. Plná väzba s väzným trámom a krokvami má pod hrebeňom rozperu v podobe tradičného hambáľku – ku krokvám plátovaného na rybinu. Pod postrannými (tiež tzv. stredovými) väznicami, na ktoré sú krokvy osedlané sú stĺpiky, dole čapované do väzného trámu. Konce stĺpikov sú s väzným trámom „zviazané“ strmeňmi. Párové, ešte „trámové“ klieštiny pod väznicami viažu šikmé a vertikálne konštrukčné prvky (krokvy a stĺpiky), s ktorými sú fixované strmeňmi so štvorcovými hlavicami a maticami. Zároveň z vonkajšej strany podporujú vo väzbách stĺpiky podkrokové vzpery, dole čapované do väzného trámu, v blízkosti piet krokiev. Prázdne väzby majú krokvy osedlané na väznice cca v polovici svojej dĺžky, pod hrebeňom zviazané hambáľkom. Na miesto plných väzných trámov sú v týchto väzbách uplatnené redukované väzné trámy – krátčatá, ktorých vnútorné konce sú čapované do pozdĺžne orientovaných výmen. Stojaté stolice sú medzi stĺpikmi a väznicou zavetrené čapovanými a klincovanými kútovými vzperami – pásikmi.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Konštrukčné prvky krovu, vrátane trámových klieštín sú na povrchu upravené tradičným kresaním. Montážne značky neboli skúmané, ale je možné predpokladať, že v plných väzbách sú použité tradičné sekané rímske číslice, zrejme aj s protiznačkou.

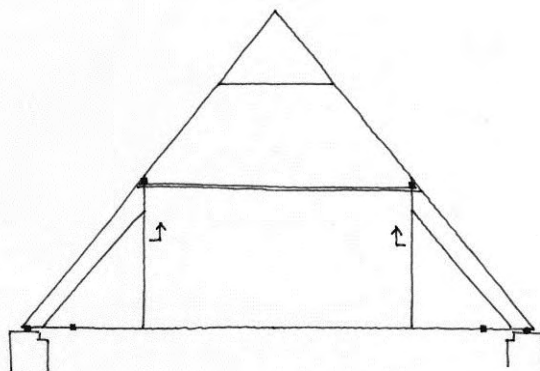
Technický stav krovu:

Stav krovu je vyhovujúci.

Záver:

Krov je už predstaviteľom nastupujúcich väznicových a klieštinových krovov, aj keď zachováva niektoré konštrukčné systémy starších krokrových konštrukcií (hambáľky pod hrebeňom). Zaujímavým dokladom nastupujúcich krovov s klieštinami je ich mohutný profil, ktorý pripomína viac klasické trámy. Až postupne dochádza k ich zoštíhľovaniu a ustáleniu sa na šírke okolo 6 až 8 cm. Pravdepodobne ide o krov zo záveru 19. storočia.

Jedná sa o konštrukciu, ktorá má pamiatkovú hodnotu remeselnú - konštrukčnú a zaujímavá je využitím starších systémov v kombinácii s nastupujúcimi novými.

Banská Bystrica, Lazovná č. 19 – meštiansky dom (katova bašta)

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Krov nad staršou časťou meštianskeho domu (osembokou centrálnou stavbou - katovou baštou) je historickej krokbovej konštrukcie s jednou úrovňou hambálku, pod ktorými sú v plných väzbách vložené vzperadlové rámy s ležatými stĺpikmi pod krokvmi. Tie sú súčasťou pozdĺžneho viazania krovu riešeného sklopenými ležatými stolicami pod strešné roviny sedlovej strechy. Zásadným rozdielom od tradičných sedlových striech s krovmi s ležatými stolicami je ten, že tento centrálny krov tvoria de facto dva navzájom na seba kolmo orientované vzperadlové rámy s hambálkami nad nimi, ktoré v diagonálnom smere cez šikmé výmeny dopĺňajú ďalšie "neúplné" rámy s ležatými stĺpikmi. V podstate ide o rotáciu týchto rámov okolo spoločnej osi, čím vzniká osemboký tvar plytkej ihlanovej strechy tejto časti meštianskeho domu (tvar odvodený od pôdorysu bašty). Plné väzby tvoria väzné trámy s párom symetricky uložených krokiev rozopretých jedným hambálkom. Bezprostredne pod ním je umiestnená horizontálna rozpera medzi horné konce vyššie spomínaných ležatých stĺpikov (ale len v dvoch na seba kolmo orientovaných rámoch), so zavetrením šikmými pásikmi. Stĺpiky sú dole čapované do päťbokého prahového trámu. Ten spolu smohutnejšími ležatými stĺpikmi, štvorbokými rozperami medzi nimi a hornými päťbokými väznicami (ližinami) tvorí v pozdĺžnom smere súčasť ležatých stolic umiestnených pod krokvmi. Ich zavetrenie zabezpečujú tzv. obkročné vzpery medzi rámami s ležatými stĺpikmi. Ležatá stolica tvorí uzavretú formu, keďže ide o krov kruhového, resp. pravidelného osembokého tvaru. V prázdnych väzbách, ktoré sú po dve v pravidelných rozstupoch, sú krátcata čapované do blízkych výmen.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov je kresaný s tradičnými tesárskymi spojmi - karpovanie, plátovanie, čapovanie, spoje fixujú pôvodné drevené kolíky a výnimočne tiež novšie kovové klince. Montážne značky sú typické sekané rímske čísla uplatnené na oboch stranách jednotlivých rámov (*I-III, II-III* ..).

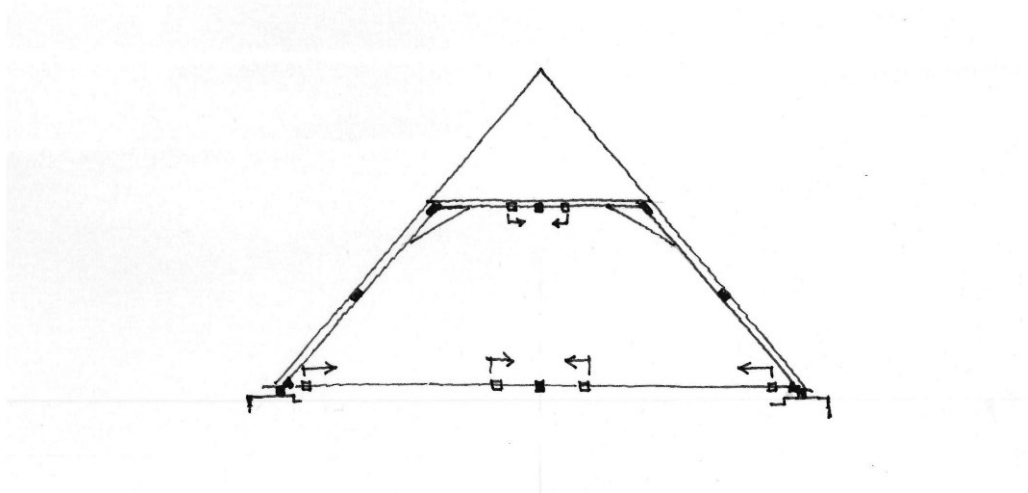
Technický stav krovu:

Stav krovu je vyhovujúci, potrebné podrobnejšie posúdenie časti krovu v úrovni odkvapu a vrchole.

Záver:

Krov je typickým predstaviteľom vyspelých krokbových krovov s postrannými ležatými stolicami, používanými prevažne v 18. storočí. Výnimočne sa objavujú už v závere 17. storočia, ale tiež prežívajú aj do začiatku 19. storočia. Orientačne je možné tento krov zaradiť medzi krovy druhej polovice 18. storočia, po požiari mesta Banská Bystrica v 60. rokoch 18. storočia. Ide však dnes už o pomerne zriedkavé zachované historické zastrešenie osembokou strechou s týmto typom krovu.

Jedná sa o konštrukciu, ktorá má pamiatkovú hodnotu remeselnú - konštrukčnú, ale aj typologickú. Krov je potrebné chrániť a zachovať, citlivým spôsobom k pôvodnej konštrukcii obnoviť. Krytina na bašte, ako aj na celom meštianskom dome je staršia keramická kusová s oplechovanými úžľabiami.

Banská Bystrica, Lazovná č. 20 – meštiansky dom

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Krov nad uličným krídlom meštianskeho domu je historickej krokbovej konštrukcie s jednou úrovňou hambálku, pod ktorými sú v plných väzbách vložené vzperadlové rámy s ležatými stĺpikmi pod krokvi. Tie sú súčasťou pozdĺžneho viazania krovu riešeného sklopenými ležatými stolicami pod strešné roviny sedlovej strechy. Plné väzby tvoria väzné trámy s párom symetricky uložených krokiev rozopretých približne v polovici výšky strechy jedným hambálkom. Bezprostredne pod ním je umiestnená horizontálna rozpera medzi horné konce vyššie spomínaných ležatých stĺpikov (zavetrenie vzperadiel kútovými vzperami - šikmými pásikmi). Tie sú dole čapované do päťbokého prahového trámu. Ten spolu s mohutnejšími ležatými stĺpikmi, štvorbokými rozperami medzi nimi a hornými päťbokými väznicami (ližinami) tvorí v pozdĺžnom smere súčasť ležatých stolic umiestnených pod krokvi. Ich zavetrenie zabezpečujú tzv. obkročné vzpery medzi plnými väzbami - ležatými stĺpikmi). Pôvodná pozdĺžna rozpera v osi krovu pod hambálkom je dnes zachovaná len v niektorých poliach medzi plnými väzbami. V prázdnych väzbách, ktoré sú po tri, resp. 5 medzi plnými, sú krátkata bez tradičných výmen. V 20. storočí bol krov posilnený v plných väzbách pod horizontálnymi rozperami vzperadla stĺpikmi a šikmými vzperami, rovnako v podstreší sú uplatnené pod krovom železobetónové rebrové pásy.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov je kresaný s tradičnými tesárskymi spojmi - kámpovanie, plátovanie, čapovanie, spoje fixujú prevažne pôvodné drevené kolíky a výnimočne tiež novšie kovové klince. Montážne značky sú typické sekané rímske čísla, s postupným narastaním od severu smerom k juhu (*I, II, III, IIII ..*). Spôsob nakladania konštrukčných prvkov v jednotlivých väzbách sa uplatnil od strednej časti podstrešia smerom ku štítom - časť väzieb k severnému a časť k južnému.

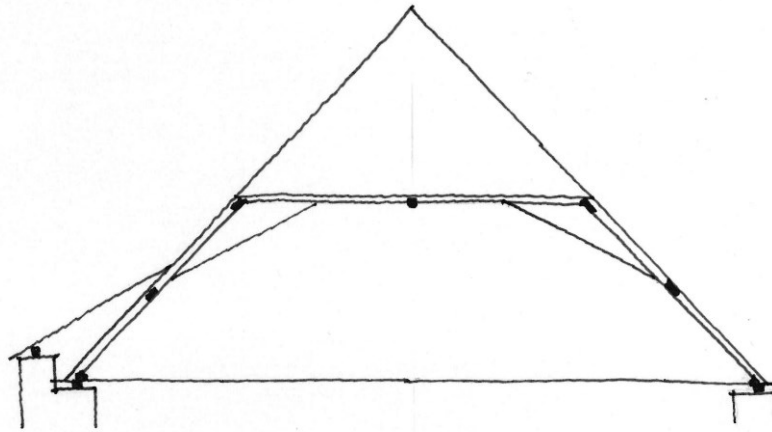
Technický stav krovu:

Stav krovu je potrebné podrobnejšie preskúmať.

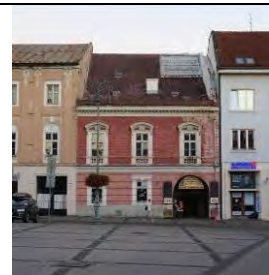
Záver:

Krov je typickým predstaviteľom vyspelých krokbových krovov s postrannými ležatými stolicami, ktoré postupne pred polovicou 19. storočia nahrádzajú modernejšie typy s ležatými stolicami, tzv. Ránkove krovy. Tieto krovy na rozdiel od krovov so stojatými, prípadne stojatými rámovými stolicami (uplatnený v pozdĺžnom smere prahový trám) významne uvoľňujú priestor podstrešia pre veľkorysé využitie. Orientačne je možné tento krov zaradiť medzi krovy druhej polovice 18. storočia, po požiari mesta Banská Bystrica v 60. rokoch 18. storočia.

Jedná sa o konštrukciu, ktorá má pamiatkovú hodnotu remeselnú - konštrukčnú, ale aj typologickú. Krov je potrebné chrániť a zachovať, citlivým spôsobom k pôvodnej konštrukcii obnoviť.

Banská Bystrica, Nám. Štefana Mojzesa 7 – meštiansky dom + pivovar

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Železný krov je realizovaný ako zavesená konštrukcia na každej strane formovaná trojicami dlhých pásovín v profile subtílnych rozmerov cca 2,5 cm x 0,5 cm, navzájom spájaných kĺbovým spojom (svorníčky s maticami), ktoré tvoria symetrické strešné roviny vysokej sedlovej strechy. Zrejme dodatočne bol doplnený a podchytený súčasnými pílenými subtílnymi krokvičkami, na ktoré sú pribíjane horizontálne late pod AZC krytinou. V pozdĺžnom smere je krov podporovaný pod hrebeňom a po stranách otvorenými múrmi, ktorými sa dá pohodlne prechádzať do jednotlivých priestorov podstrešia.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Železné segmenty - pravdepodobne už priemyselne vyrobená úzka pásovina dĺžky cca 3 m, na koncoch s otvormi pre spájanie (svorníčky s hlavicami a maticami). Označenie pásovín prípadným výrobcom neboli identifikované.

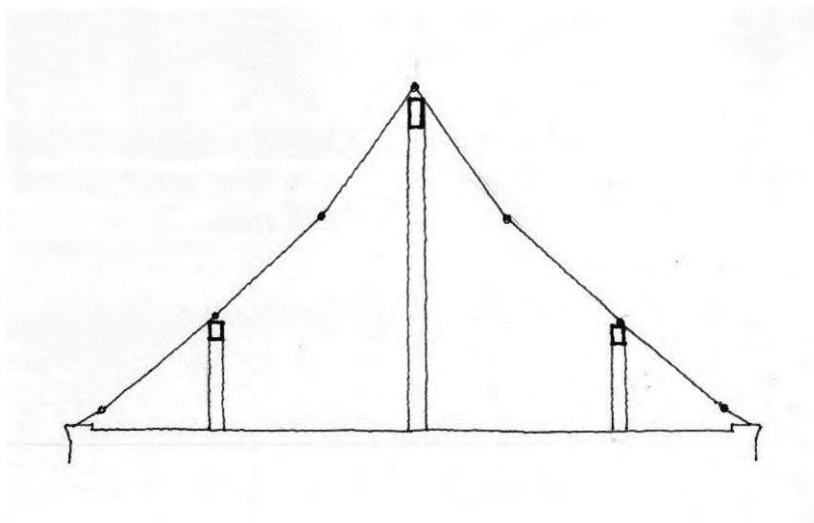
Technický stav krovu:

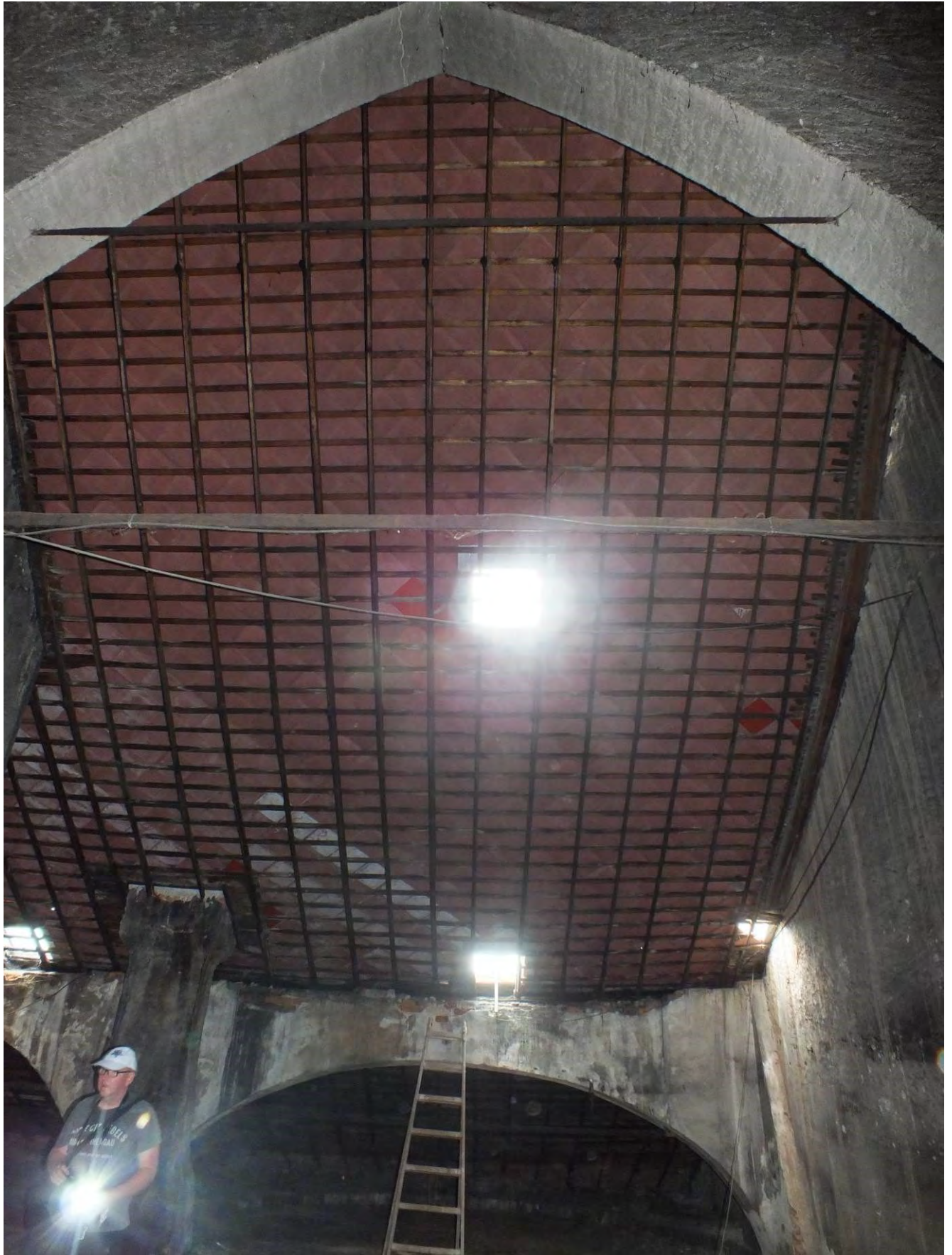
Stav krovu je vyhovujúci, podrobnejší prieskum konštrukcie aj strešného plášťa je však potrebný.

Záver:

Krov je unikátnou železnou konštrukciou na našom území, skonštruovaný v závere 1. štvrtiny 19. storočia - pochádza z roku 1826. Autorom je Bedřich Šnirch z Moravy. Podľa informácie z KPÚ Banská Bystrica bolo v Rakúsko - Uhorsku týchto typov krovov 6, pričom do dnešných dní sa zachoval jediný a to krov v Banskej Bystrici.

Jedná sa o unikátnu jednoduchú železnú konštrukciu krovu z 1. polovice 19. storočia, ktorá nemá na našom území obdobu. Zároveň ide o mimoriadne subtílnu konštrukciu. Krov je nutné chrániť ako technický unikát a zachovať. Krytina na streche je ľahká - dnes z AZC šablón.

Banská Bystrica, časť Jakub - rímskokatolícky Kostol sv. Jakuba

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Nad loďou kostola so sedlovou strechou je starší krokrový hambáľkový krov s jednou úrovňou hambáľku, s pozdĺžnym viazaním laterálnymi postrannými stojatými stolicami pod hambáľkom. Pomerne často používaný jednoduchý typ krovu na prelome 18. a 19. storočia má plné väzby doplnené o postranné stojaté stĺpiky, dole čapované do väzného trámu. Pod hambáľkom sú zhora na ne čapované pozdĺžne väznice (ližiny). Stabilitu jednotlivých plných väzieb podporujú krátke podkrokové vzpery, ktoré sú umiestnené medzi väzným trámom a hambáľkom, pričom šikmým plátom pretínajú v hornej polovici stĺpiky. Pozdĺžne stojaté stolice po stranách krovu sú zavetrené tradičnými symetricky umiestnenými pásikmi - párovými, na krajoch jednostrannými.

Prázdne väzby medzi plnými sú po dve (v krajných polohách) a po tri (vnútorné polia).

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krovy sú kresané s tradičnými tesárskymi spojmi - karpovanie, plátovanie, čapovanie, spoje fixujú drevené kolíky. Montážne značky sú typické sekané rímske čísla, na severnej strane doplnené o šikmý zásek - kontramarku. Číslované sú plné väzby, ktorých je päť, medzi ktorými sú po dve, resp. po tri prázdne väzby. Číslovanie narastá od západu smerom na východ (juh – sever: *I-I*/*II-II*/, až *V-V*/).

Technický stav krovu:

Technický stav krovu je vyhovujúci.

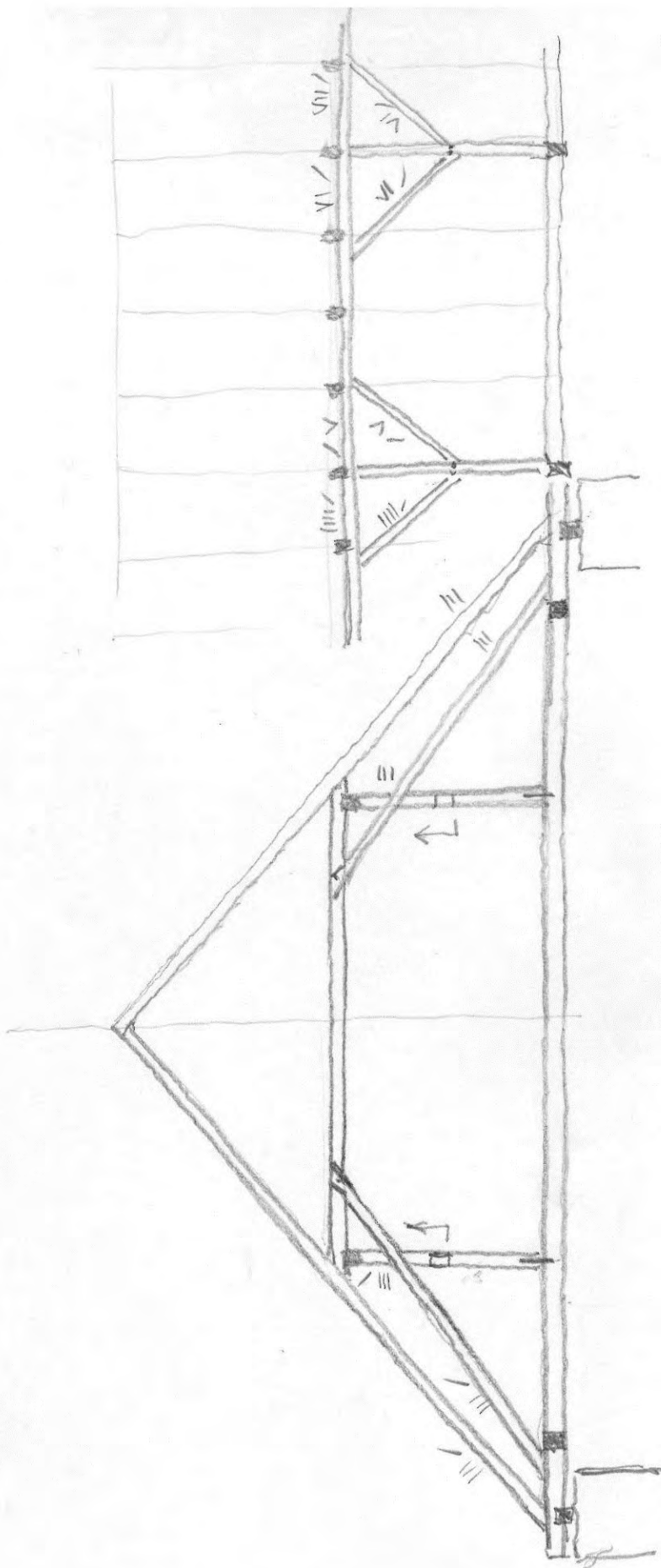
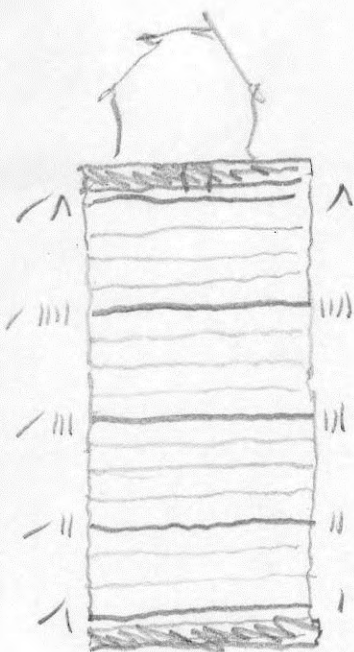
Záver:

Krokrový hambáľkový krov nad loďou je pravdepodobne z prelomu 18. a 19. storočia, resp. z 1. polovice 19. storočia.

BAWSEI BYSTRICA, OKST
 JKUUB, KROU LODE A SUA
 1. POL. M. ST. 15 1/6/2018

KROU OD KOUVAKO
 TYPOLOGICKY

- DROU - KOUVAKY

Banská Bystrica – rímskokatolícke biskupstvo (krídla)

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Nad jednotlivými krídlami biskupského úradu v Banskej Bystrici sú použité rôznorodé konštrukcie. Nad hlavným krídlom so sedlovou strechou je historický krokrový hambáľkový krov s jednou úrovňou hambáľku, s pozdĺžnym viazaním laterálnymi postrannými stojatými stolicami pod hambáľkom. Pomerne často používaný jednoduchý typ krovu na prelome 18. a 19. storočia má plné väzby doplnené o postranné stojaté stĺpiky, dole čapované do väzného trámu. Pod hambáľkom sú zhora na ne čapované pozdĺžne väznice (ližiny). Stabilitu jednotlivých plných väzieb podporujú krátke podkrokové vzpery, ktoré sú umiestnené medzi väzným trámom a hambáľkom, pričom šikmým plátom pretínajú v hornej polovici stĺpiky. Pozdĺžne stojaté stolice po stranách krovu sú zavetrené tradičnými symetricky umiestnenými pásikmi - párovými, na krajoch jednostrannými. Krov bol nedávno opravovaný a v polohe nad prvými hambáľkami spolu s krokvmi doplnený o krátke párové klieštiny. Podobne boli riešené opravy pod hrebeňom v dvoch výškových úrovniach - párové klieštiny medzi krokvmi. Rovnako bol vymenený aj strešný plášť s krytinou.

Konštrukčnou obdobou je nadväzujúce krídlo s vysokou pultovou strechou, pozdĺžne viazaný pod hrebeňom vysokou a na protiľahlej strane nižšou stojatou stolicou. Evidentné je aj použitie starších trámov do uvedenej konštrukcie, predovšetkým v polohe väzných trámov (dnes uvoľnené dlaby). Postupne, už v rámci krídla sa mení krov na modernejší z konštrukčno-typologického hľadiska väznicový, so stojatými stolicami a v nadväzujúcom krídle s veľkým rozpätím a plytšou pultovou strechou na väznicový so šikmou aj stojatou stolicou, ktoré medzi stĺpikmi a väznicami zavetrujú asymetricky riešené pásiky nerovnakých dĺžok. V plných väzbách šikmé stolice z vonkajšej strany podporujú podkrokové vzpery. Krov bol nedávno opravovaný - niektoré nové krokvy + strešný plášť s fóliou. Na štíte je zachovaný odtlačok po staršej pultovej streche - o niečo nižšej ako je súčasná.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krovy sú kresané s tradičnými tesárskymi spojmi - karpovanie, plátovanie, čapovanie, spoje fixujú drevené kolíky aj kovové klince. Čiastočne sú doplnené novšími pílenými prvkami (opravy). Na montážne značky sú použité typické sekané rímske čísla (niekde absentujú).

Technický stav krovu:

Stav krovov je potrebné podrobnejšie preskúmať.

Záver:

Krovy na jednotlivých krídlach sú typologicky rôzne od starších krokrových po mladšie väznicové. Krokrové hambáľkové konštrukcie sú pravdepodobne z prelomu 18. a 19. storočia, väznicové z polovice, resp. 2. polovice 19. storočia (napr. krov so šikmou stolicou). V niektorých krídlach sú v krovoch využité aj konštrukčné prvky zo starších krovov - väzné trámy s dlabmi po pomurniciach a pod. V niektorých krovoch sú novodobé zásahy - opravy. Krovy sú hodnotným dokladom viacerých typov konštrukcií od historických po moderné, zrejme od konca 18. storočia až po 2. polovicu 19. storočia. Všetky konštrukcie je potrebné chrániť a zachovať, v užšom krídle s vysokou pultovou strechou je vhodné pristúpiť k opravám a správne doplneniu konštrukčných prvkov.

Z podkrovia je potrebné odstrániť drevené truhlice s pilinami a zvyšky drev. latí po posledných aj predchádzajúcich opravách (vhodný cieľ pre drevokazný hmyz a huby)!
Krytina je na krídlach nová keramická (sedlová strechy) a plechová - pultové strechy.

Banská Bystrica – rímskokatolícky farský kostol Nanebovzatia PM

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Rozľahlý krov nad loďou kostola je historickej krokbovej konštrukcie s dvoma úrovňami hambáľkov, pričom v pozdĺžnom smere je viazaný kombináciou ležatých (pod prvým hambáľkom) a postranných stojatých stolic (medzi prvým a druhým hambáľkom). V plných väzbách je krov posilnený vysokými zdvojenými vešiakmi, ktoré dosahujú až k hrebeňu a nad prvým hambáľkom ho vzpierajú postranné podkrokové vzpery. Dole sú opášané s väzným trámom kovanou pásovinou - strmeňom. Okrem vešadla (vešiak pod hrebeňom a postranné podkrokové vzpery), tvoria plné väzby väzné trámy s krokvami a dvoma hambáľkami - dole s ležatými stĺpikmi, ktoré bezprostredne pod hambáľkom rozopiera horizontálna rozpera s výrazne šikmými pásikmi zavetrenia. Nad ležatými stolicami sú medzi oboma hambáľkami po stranách stojaté stĺpiky, ktoré hore pretínajú šikmé podkrokové vzpery centrálneho vešadla. Samotné ležaté stolice tvoria päťboké prahové trámy spolu s mohutnejšími ležatými stĺpikmi, štvorboké rozpery medzi nimi a horné päťboké väznice (ližiny). Ich zavetrenie zabezpečujú tzv. obkročné vzpery medzi plnými väzbami - ležatými stĺpikmi. Stojaté stolice nad nimi, ktoré sú po stranách krovu, tvoria stĺpiky čapované dole na spodné hambáľky, zhora sú na ne čapované pozdĺžne orientované väznice (ližiny) a zavetrenie zabezpečujú typické obojstranné pásiky. Samotné rámy vzperadiel plných väzieb od seba roztláčajú pozdĺžne horizontálne rozpery, ktoré sú umiestnené v dotyku s vešiakmi.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

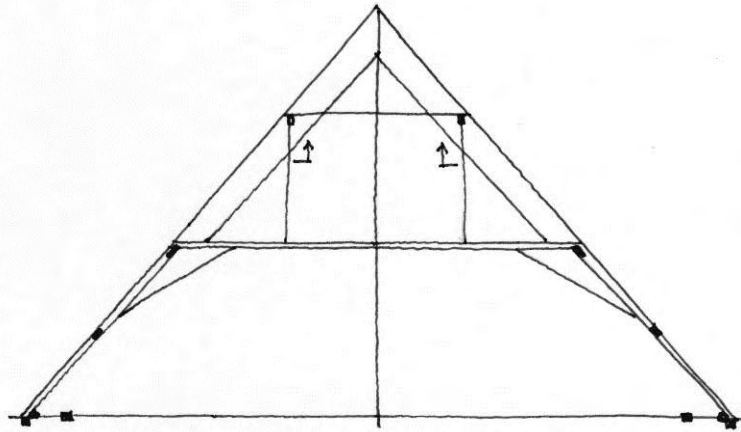
Krov je kresaný s tradičnými tesárskymi spojmi - kampovanie, plátovanie, čapovanie, spoje fixujú pôvodné drevené kolíky a kované strmene (vešiak - väzný trám). Montážne značky sú typické sekané rímske čísla uplatnené na oboch stranách jednotlivých rámov (*I-I/, II-II/, až VII-VII/*). Celkove je v lodi 7 plných väzieb, medzi ktorými sú prevažne po tri prázdne väzby, prípadne po dve. Svätyňa má 5 plných väzieb, po 3 a 2 prázdne.

Technický stav krovu:

Stav krovu je potrebné podrobnejšie preskúmať.

Záver:

Krov je typickým predstaviteľom vyspelých krokbových hambáľkových krovov s kombinovanými postrannými ležatými a stojatými stolicami, vložených v dvoch nad sebou naväzujúcich výškových úrovniach s využitím centrálneho vešadla. Tieto konštrukcie, typické pre 18. storočie sú používané predovšetkým pre strechy s väčším rozpätím. Krov je zrejme z druhej polovice 18. storočia, postavený po požari mesta Banská Bystrica v 60. rokoch 18. storočia. Opravovaný bol v 20. storočí - sporadicky doplnené klieštiny namiesto chýbajúcich pásikov vzperadiel v plných väzbách. Krov nad svätyňou je typologický obdobný (ležaté stolice dole, stojaté stolice o úroveň vyššie) z 18. storočia, menšieho rozpätia. Pultové krovky nad bočnými loďami sú novšie z 20. storočia väznicové klieštinové. Nad loďou a svätyňou kostola sa jedná o konštrukciu, ktorá má pamiatkovú hodnotu remeselnú - konštrukčnú, ale aj typologickú. Krov je potrebné chrániť a zachovať, citlivým spôsobom k pôvodnej konštrukcii obnoviť. Na strechách lodí a svätyne je staršia krytina z medeného plechu. Pôvodne keramika, šindel (??).

Banská Štiavnica, Akademická č. 10 – meštiansky dom

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Krov nad meštianskym domom je pôvodne jednoduchej historickej krokbovej hambáľkovej konštrukcie, s pravdepodobne dodatočne vloženými vzperadlovými rámami a ližinami pod hambáľky a krokvy v plných priečných väzbách. Uplatnený je systém ležatých stĺpikov pod krokvmi, ale de facto sa nejedná o pozdĺžne viazanie krovu tzv. ležatými stolicami – medzi ležatými stĺpikmi v pozdĺžnom smere nie je zavetrenie, len päťboký prahový trám a ližina pod hambáľkami. V priečnom smere sú vzperadlá zavetrené šikmými pásikmi medzi horizontálnymi rozperami a postrannými ležatými stĺpikmi. V prázdnych väzbách sú krátkatá čapované do pozdĺžnych výmen. Samotné previazanie staršieho krovu s vloženou konštrukciou je konštrukčne a tesársky nezvládnuté, bez dôkladnejšej znalosti spolupôsobenia a statických účinkov medzi jednotlivými prvkami. Krov je dodatočne nad užší chodbový trakt predĺžený dlhými krokvmi, podopretými pozdĺžne orientovanou väznicou – súčasť stojatej stolicy.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov je kresaný s tradičnými tesárskymi spojmi – plátovanie a plátovanie na rybinu, čapovanie, spoje fixujú pôvodné drevené kolíky (starší jednoduchý hambáľkový krov) aj kované klnce (mladšie vzperadlá s ležatými stĺpikmi). Montážne značky na vzperadlových rámoch sú sekané s výraznými oblúkovými podsekmi – v tvare mesiaca (pásik – horizontálna rozpera – ležatý stĺpik; II – III - IIII).

Technický stav krovu:

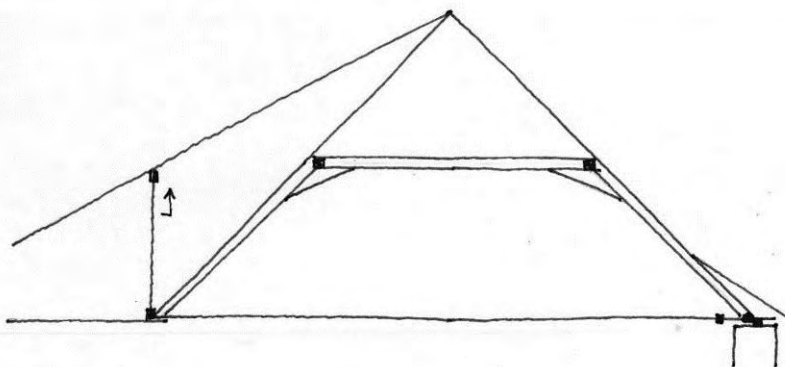
Krov je v súčasnosti obnovovaný (september 2018).

Záver:

Súčasný krov je predstaviteľom historických krokbových hambáľkových krovov s viacetapovým vkladom do pôvodnej jednoduchej hambáľkovej konštrukcie, zrejme ešte z 18. storočia, neskôr (1. tretina 19. st. ??) doplnená o vzperadlá s ležatými stĺpikmi s hornými ližinami a prahovými päťbokými trámami. Poslednou fázou, prípadne súčasnou s vyššie spomínanou druhou stavebnou etapou, je prekrytie užšieho chodbového traktu dlhými krokvmi so stojatou stolicou.

V prípade tohto krovu ide o zaujímavú možnosť štúdia myslenia tesárov v rôznych časových úsekoch, s pravdepodobným dopĺňaním časti konštrukcií k pôvodnému jednoduchému krovu, ktorý zastrešoval len širší obytný trakt.

Strecha má dnes plechovú krytinu, pôvodne mala šindľovú krytinu.

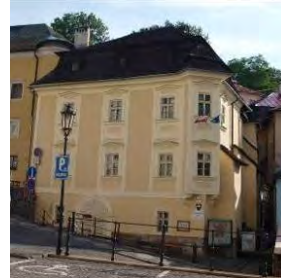

Banská Štiavnica, Námestie sv. Trojice č. 4 – ZUŠ

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Manzardový krov s námetkami nad pôdorysom objektu v tvare písmena L, je predstaviteľom historických krokrových konštrukcií s dvoma úrovňami hambáľkov. Systém ležatých stolíc je použitý pod hambáľkami v spodnej výškovej úrovni so strmšími strešnými rovinami. Nad prvým hambáľkom je v plných väzbách uplatnené vešadlo – zdvojený vešiak pod hrebeňom (po celej výške krovu) a symetrický pár podkrokrových vzpier medzi hambáľkom a vešiakom. Plnú väzbu v strmšej časti manzardy tvorí klasický vzperadlový rám s ležatými stĺpikmi pod krokvami a rozperou pod hambáľkom, ktorého konce prechádzajú mimo spodných strešných rovín. Ukončené sú načapovanou profilovanou rímsou po obvode manzardovej strechy. Zavetrenie vzperadla zabezpečujú postranné pásiky. Samotné ležaté stolice tvoria päťboké prahové trámy spolu s mohutnejšími ležatými stĺpikmi, smerom dole sa mierne zužujúcimi, štvorboké rozpery medzi nimi a horné päťboké väznice (ližiny). Ich zavetrenie zabezpečujú tzv. obkročné vzpery medzi plnými väzbami - ležatými stĺpikmi. Prázdnych väzieb medzi plnými sú jedna, resp. po dve. V nároží je diagonálna, čiastočne redukovaná plná väzba, s výmenami k susedným pootočeným väzbám. Zdvojené stĺpiky sú s väznými trámami zviazané dvojicami postranných strmeňov. Mohutnejšiu profiláciu s tradičným ukončením trojuholníkovými nábehovými štítkami majú vešiaky vo všetkých troch výškach, kde nimi prechádzajú horizontálne konštrukčné prvky.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov je kresaný s tradičnými tesárskymi spojmi - kampovanie, plátovanie, čapovanie, spoje fixujú pôvodné drevené kolíky. Montážne značky sú sekané rímske číslice. Pôvodné kovové tiahla s vidlicovým ukončením zväzujú na koncoch väzné trámy s obvodovým murivom.

Technický stav krovu:

Stav krovu je vyhovujúci po nedávnej (?) oprave - doplnené krokvy, námetky, novší strešný plášť z krytinou zo štiepaného šindľa. Pôvodné prvky sú natreté čiernym náterom (zrejme v minulosti - 2. polovici 20. storočia, často používaným prepáleným motorovým olejom).

Záver:

Krov je typickým predstaviteľom vyspelých krokrových hambáľkových krovov v manzardovej úprave typickej v našom prostredí od polovice 18. storočia do polovice 19. storočia. Krov je zrejme z 2. polovice 18. storočia, resp. z prelomu 18. a 19. storočia.

Jedná sa o konštrukciu tvoriacej manzardovú strechu, ktorá má pamiatkovú hodnotu remeselnú - konštrukčnú, ale aj typologickú (kroková hambáľková sústava s vešadlom a vyspelou formou ležatej stolice pozdĺžneho viazania). Krov je potrebné chrániť a zachovať. Krov aj strešný plášť je po obnove. Pôvodne mala strecha rovnako krytinu zo štiepaného šindľa.

Banská Štiavnica, Radničné námestie č. 11 – meštiansky dom
(p. Doletina)

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Priestor pôvodne dlhého otvoreného podstrešia je v súčasnosti sekundárne delený novšími priečkami v priečnom smere, čím došlo k rozčleneniu krovu a podstrešia na viacero častí. Krov dvorového krídla predmetného meštianskeho domu patrí k historickým krokrovým hambáľkovým konštrukciám s dvoma úrovňami hambáľkov, viazanou v osi spodnej etáže nízkou rámovou stojatou stolicou (pod 1. hambáľkami). Plná priečna väzba s väzným trámom a párom krokiev, do ktorých sú na rybinu plátované konce oboch hambáľkov, je doplnená pod hrebeňom stojatým stĺpikom v celej výške krovu. Ten je dole čapovaný do pozdĺžneho prahového trámu stolice, kolmo plátovaný s hambáľkami a vo vrchole ukončený pod krokviami (?). Zavetrenie plnej väzby zabezpečuje symetrický pár vysokých klasových vzpier, ktoré sa z boka od stĺpika (nad väzným trámom) otvárajú a plátovaním pretínajú vysoké pätné vzpery hrebeňového stĺpika a prvé hambáľky. Do krokiev medzi hambáľkami sú ich horné konce plátované na rybinu. Vzpery vzájomným pretínaním tvoria systém zdvojeného ondrejského kríža. Päty krokiev po stranách podporujú krátke stojaté vzpery.

Rám stolice s prahovým trámom uloženým (kampovaným ?) na väzné trámy priečných väzieb a pod hambáľkom ukončený na stĺpikoch čapovanou väznicou zavetrujú pásiky.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov je kresaný s tradičnými tesárskymi spojmi – plátovanie a plátovanie na rybinu, čapovanie, spoje fixujú pôvodné drevené kolíky. Montážne značky sú sekané s výraznými líniovými zásekmi (na plných priečných väzbách – krajná na západnej strane má označené klasové vzpery, hambáľky a krokvy číslom XXIII).

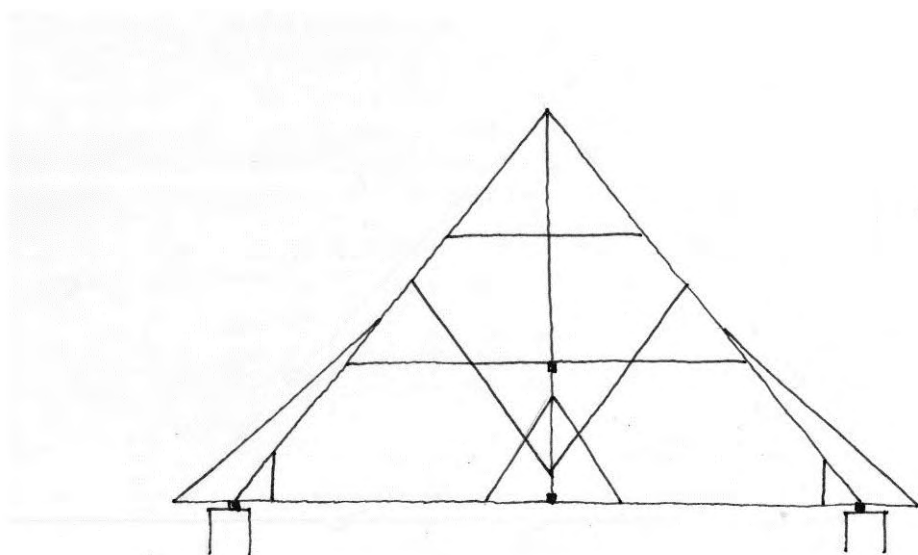
Technický stav krovu:

Krov má menšie, čiastočné opravy realizované už skôr – napr. doskové príložky medzi krokviami a pod. Vzhľadom na značné založenie priestoru podstrešia rôznym materiálom, nebolo možné dôkladnejšie pozretie krovu. Pred samotným dôkladnejším prieskumom krovu je potrebné vyčistenie a uvoľnenie podstrešia.

Záver:

Krov je predstaviteľom historických krokrových hambáľkových krovov s využitím pozdĺžneho viazania staršou formou tzv. rámovej stolice medzi väznými trámami a 1. hambáľkom. Konštrukcie podobnej typologickej konštrukcie sú u nás známe od záveru 17. storočia, vrátane 18. storočia (predovšetkým však jeho 1. polovice). Na základe informácie vlastníka bol krov datovaný do 40. rokov 18. storočia. V prípade Banskej Štiavnice ide o ďalší zaujímavý a hodnotný typ historických krokrových hambáľkových sústav zachovaných na viacerých meštianskych domoch. Aj tento krov, ktorý je konštrukčne a typologicky príbuzným so skúmanými krovmi na meštianskych domoch pri evanjelickom kostole a na Ul. Kmeťa č. 13, patrí k najhodnotnejším a zrejme aj najstarším zachovaným krovom na mestských domoch.

Strecha má dnes krytinu z natieraného pozinkovaného plechu (2. pol. 20. st.), pôvodne mala šindľovú krytinu.

Banská Štiavnica, Ul. Kmeťa č. 13 (Lumitzerov dom)

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Krov bočného uličného krídla meštianskeho domu je krokrovou hambáľkovou konštrukciou s dvoma úrovňami hambáľkov, viazanou v spodnej etáži tromi rámovými stojatými stolicami – dve sú po stranách, pod koncami spodného hambáľku a tretia v osi väzby. Plná priečna väzba (celkove 3) s väzným trámom a párom krokiev, do ktorých sú čapované dva hambáľky, je doplnená pod pozdĺžnymi väznicami stojatými stĺpikmi. Tie sú dole čapované do prahových trámov stolíc. V priečnom smere zavetrenie 1. úrovne krovu zabezpečujú striedavo sa navzájom nesymetricky križujúce šikmé vzpery medzi väzným trámom a 1. hambáľkom, resp. medzi väzným trámom a stĺpikom aj stĺpikom a 1. hambáľkom. Zavetrenie v niektorých väzbách chýba, prípadne je redukované na jeden šikmý prvok. Spoje sú plátované na rybinu, s využitím dekoratívne vyžľabenej formy konca plátu (nekrytý spoj). Obdobným spôsobom sú riešené aj samotné rámy stojatých stolíc, tvorené prahovými trámami, stĺpikmi, ukončené väznicami (ližinami) pod hambáľkami a zavetrené križujúcimi sa šikmými vzperami. Priestor tohto podstrešia je v osi (pod hrebeňom) sekundárne rozdelený na dve časti doskovou priečkou. Zároveň sú do podstrešia vložené staršie doskové podlahy – nad väznými trámami a 1. hambáľkami, čím mohlo byť podstrešie využívané na skladové účely. Celkový počet plných väzieb je 7, medzi nimi sú po 3 väzby medziľahlé. Krov nad hlavným uličným krídlom je typologicky aj časovo rovnakej, resp. obdobnej konštrukcie ako krov nad vyššie popísaným bočným uličným krídlom. Doplnený je o krátcata v prázdnych väzbách.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov je kresaný s tradičnými tesárskymi spojmi –plátovanie a plátovanie na rybinu (aj kryté), čapovanie, spoje fixujú pôvodné drevené kolíky, na miesta kde chýbajú sú sekundárne vložené kované klinec s výraznými kladivkovými hlavičkami. Montážne značky sú sekané rímske čísla na priečných väzbách (hambáľky – krokvy, napr.: *X - X*, *XI - XI* ...) aj v podobe vyseknutých zostáv trojuholníčkov na podseknutí (šikmé vzpery v prvej výškovej úrovni). Značky sú zrejme aj na rámových stoliaciach. Rovnako sú montážne značky aj na príľahlom krove nad hlavným uličným krídlom. Na konštrukčných prvkoch rámových stolíc sú montážne značky v podobe sekaných rímskych číslíc pomerne veľkých rozmerov (vzpera – väzný trám – stĺpik – vzpera: *VIII - VIII - VIII - VIII* ...).

Technický stav krovu:

Stav krovu je nevyhovujúci, na niektorých miestach sú výrazne trámy napadnuté drevokazným hmyzom (čerstvé požerky na podlahe pod krokvmi). Obnova krovov je potrebná. V nedávnej minulosti bola realizovaná drobná, nekoncepčná oprava niektorých častí krovu nad hlavným uličným krídlom (doskové príločky, podloženie koncov väzných trámov a piet krokiev hranolmi, protězy, krátcata a pod.). Oprava sa dotkla čiastočne aj výmeny strešného plášťa v úrovni odkvapov.

Záver:

Krovy sú predstaviteľmi pomerne historických krokrových hambáľkových krovov s využitím ešte rámových stojatých stolíc pod spodnými hambáľkami. Tieto konštrukcie sú typické v rôznych variáciách od 17. storočia až po polovicu 18. storočia v našom prostredí. V prípade Banskej Štiavnice ide istým spôsobom o fenomén, kde tieto konštrukcie boli uplatnené zrejme v 1. polovici 18. storočia na viacerých meštianskych domoch.

V prípadne tohto krovu sa jedná o jeden z najhodnotnejších konštrukčných typov zachovaných

v Banskej Štiavnici, okrem krovov s ležatými stolicami a unikátnymi atypickými konštrukciami (zaznamenaných počas prieskumu krovov v máji 2018). Skúmané krovy nad „Lumitzerovým domom“ majú ešte archaické využitie rámových stolíc pozdĺžneho viazania. Ide pomerne o „subtílnu“ konštrukciu, ktoré boli dimenzované na ľahkú krytinu – štiepaný šindel. Bezpochyby ide o krovy s výraznou pamiatkovou hodnotou konštrukčno – typologickou, okrem iného aj preto, že sú zachované na krídlach meštianskeho domu, resp. viacerých meštianskych domoch. Strecha má dnes krytinu zo štiepaného šindľa (2. pol. 20. st. ?). Tento typologický rad historických krovov by mal mať un block pamiatkovú ochranu, podobne ako typ s ležatými stolicami, ktorý je v meste ešte pomerne hojne zastúpený.

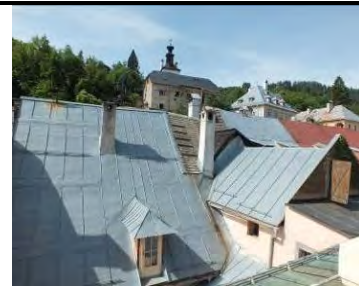

Banská Štiavnica, Radničné nám. 106/13 – dom za ev. kostolom (múzeum)

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Krov domu je krokrovou hambáľkovou konštrukciou s dvoma úrovňami hambáľkov, viazanou v spodnej etáži tromi rámovými stojatými stolicami – dve sú po stranách, pod koncami spodného hambáľku a tretia v osi väzby. Plná priečna väzba (celkove 3) s väzným trámom a párom krokiev, do ktorých sú čapované dva hambáľky, je doplnená pod pozdĺžnymi väznicami stojatými stĺpikmi. Tie sú dole čapované do prahových trámov stolic. V priečnom smere zavetrenie 1. úrovne krovu zabezpečujú striedavo sa navzájom - nesymetricky križujúce šikmé vzpery medzi väzným trámom a 1. hambáľkom, resp. medzi väzným trámom a stĺpikom. Spoje sú plátované na rybinu, s využitím dekoratívne vyžľabenej formy konca plátu (nekrytý spoj). Obdobným spôsobom sú riešené aj samotné rámy stojatých stolic, tvorené prahovými trámami, stĺpikmi, ukončené väznicami (ližinami) pod hambáľkami a zavetrené križujúcimi sa šikmými vzperami.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov je kresaný s tradičnými tesárskymi spojmi –plátovanie a plátovanie na rybinu (aj kryté), čapovanie, spoje fixujú pôvodné drevené kolíky, na miesta kde chýbajú sú sekundárne vložené kované klince s výraznými kladivkovými hlavičkami. Montážne značky sú sekané s výraznými líniovými zásekmi (rámové stolice). Krov je po obnove s vloženými medzipodlažiami na väzných trámoch a 1. úrovni hambáľku. Vymenené boli niektoré hambáľky, konce krokiev, šikmé vzpery a i. formou plátovania. Nové prvky s pôvodnými istia svorníky.

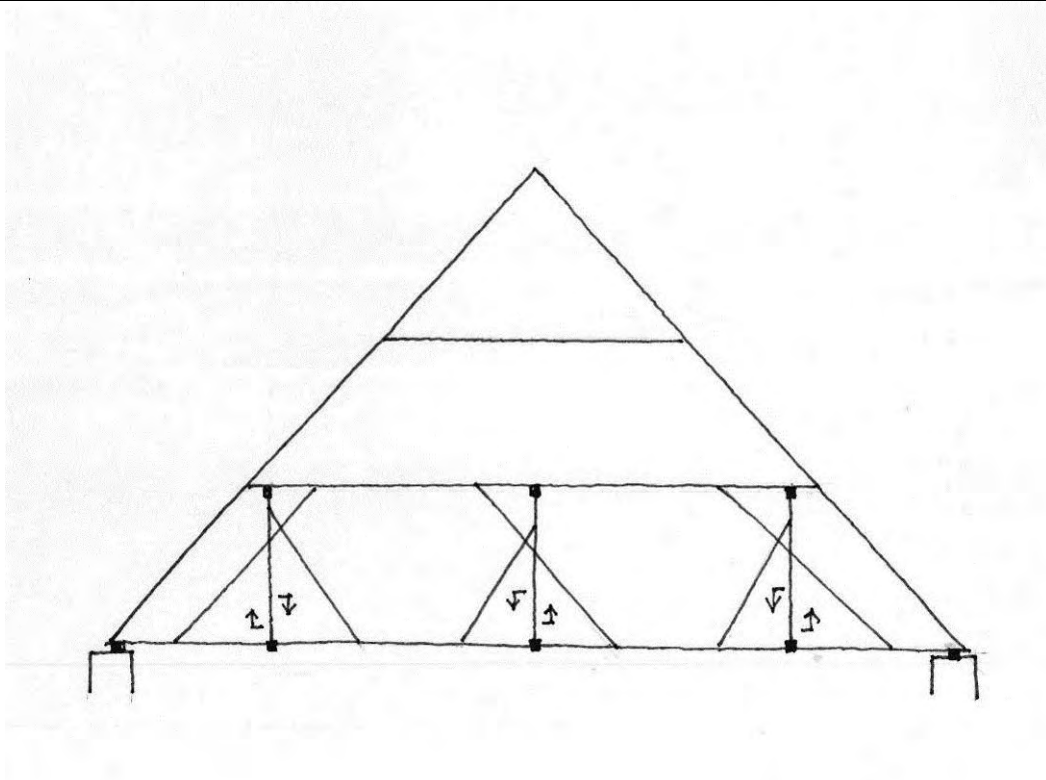
Technický stav krovu:

Stav krovu je dobrý po oprave.

Záver:

Krov je predstaviteľom pomerne archaických krokrových hambáľkových krovov s využitím ešte rámových stojatých stolic pod spodnými hambáľkami. Tieto konštrukcie sú typické v rôznych variantoch od 17. storočia až po polovicu 18. storočia v našom prostredí. V prípade Banskej Štiavnice ide istým spôsobom o fenomén, kde tieto konštrukcie boli uplatnené zrejme v 1. polovici 18. storočia na viacerých meštianskych domoch – možno po rozsiahlejšom požiari v meste (?).

V prípade tohto krovu sa jedná o jeden z najhodnotnejších konštrukčných typov zachovaných v Banskej Štiavnici okrem krovov s ležatými stolicami (zaznamenaných počas prieskumu krovov v máji 2018), ešte s archaickým využitím rámových stolic pozdĺžneho viazania. Ide pomerne o „subtílnu“ konštrukciu, ktoré boli dimenzované na ľahkú krytinu – štiepaný šindel. Bezpochyby ide o krov (aj po obnove) s výraznou pamiatkovou hodnotou konštrukčnou – typologickou, zvlášť z dôvodu, že je zachovaný na meštianskom dome, resp. viacerých meštianskych domoch. Strecha má dnes krytinu z medeného plechu (2. pol. 20. st.).

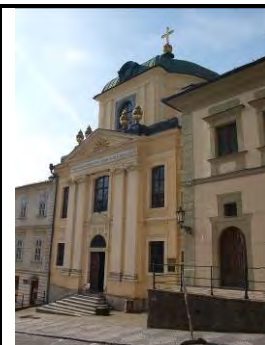

Banská Štiavnica – evanjelický kostol a. v.

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Kombinovaný krokovo-skružový krov s prevýšenou a odstupňovanou centrálnou časťou je unikátnou konštrukciou na dynamicky riešenom pôdoryse s rovnými a oblými obvodovými múrmi. Základnú schému troch plných priečných väzieb tvorí krokový systém s centrálnym vešadlom, podporený nad korunou muriva postrannými, mierne šikmými stolicami po obvode podstrešia. Centrálny zdvojený vešiak s dekorovanými trojuholníkovými nábehovými štítkami v polohe prieniku hambáľkov a rozpier, podporujú dlhé bočné vzpery vešadla, na dolných koncoch osedlané na väznice. Šikmé dlhé vzpery vešadla (de facto vtiahnuté krokvy do priestoru podstrešia) navzájom viažu hambáľky a trámové tiahla v rôznych výškach odstupňovanej kupolovej strechy. Zavetrenie a stabilitu plných väzieb zabezpečujú dlhé šikmé vzpery medzi pätami postranných stĺpikov a vzperami vešadla – krokvmi. Formovanie hornej strešnej úrovne zabezpečuje ďalší plytký pár krokiev zbiehajúci sa vo vrchole strechy – pod nadstavcom ukončeným plytkou valbovou striedkou. Oblý (kupolový) tvar strechy definujú fošňové ramenáty – skruže. V pozdĺžnom smere jednotlivé zdvojené vešiaky viažu horizontálne trámové tiahla a rozperry. Vzhľadom na čiastočne oválny pôdorys zastrešenej centrálnej časti kostola sú súčasťou krovu aj radiálne sa rozbiehajúce horizontálne rozperry od vešiakov v dvoch, resp. troch výškových úrovniach.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov je kresaný s tradičnými tesárskymi spojmi – plátovanie a plátovanie na rybinu (aj kryté), šikmé a rovné čapovanie, spoje fixujú pôvodné drevené kolíky, kované klince. Strmene a svorníky viažu zdvojené vešiaky s väznými trámami. Montážne značky sú sekané sekerou v podobe tradičných rímskych čísiel napr. XXVIII. Na trámoch krovu je množstvo datovaní zelenou a hnedou farbou i nápisov z 20. storočia (1940, 1943, 1975) a po roku 2000 (2008 PE-MA M.M. J.P.).

Technický stav krovu:

Stav krovu je vyhovujúci. Opravy v odkvapových častiach krovu, koncoch trámov pri strešnom plášti, ako aj niektoré plochy dreveného plného debnenia sú žiaduce.

Záver:

Krov patrí k unikátnym tesárskym konštrukciám na našom území, so zachovanou projektovou dokumentáciou, resp. zameraním. Pripomína obrátenú konštrukcie lode. V podstreší sú zachované aj staršie drevené kladky. Tolerančný kostol bol postavený v rokoch 1794-1796. S jeho výstavbou začal domáci staviteľ F. Sivák v r. 1794, podľa projektu viedenského architekta J. Thallera. Krov je rovnako originál z konca 18. storočia. Vzhľadom na unikátnosť a autenticitu tejto konštrukcie je nutné krov chrániť a zachovať v čo najväčšom možnom rozsahu.

Banská Štiavnica, Radničné nám. č. 1 (Mestský úrad - radnica)

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Valbový krov radnice je typickým predstaviteľom historických krokrových konštrukcií s dvoma úrovňami hambáľkov a s ležatými stolicami v spodnej výškovej úrovni. Nad prvým hambáľkom je v plných väzbách uplatnené visuté vešadlo – zdvojený visutý vešiak s párom podkrokových vzpier medzi hambáľkom a vešiakom. Väzbu s väzným trámom na zdvojených pomurniciach v 1. výškovej úrovni tvorí vzperadlový rám s ležatými stĺpkami pod krokvami a rozperou pod hambáľkom. Zavetrenie vzperadla zabezpečujú postranné pásiky. Samotné ležaté stolice tvoria päťboké prahové trámy spolu s mohutnejšími ležatými stĺpkami, smerom dole sa mierne zužujúcimi, štvorboké rozpery medzi nimi a horné päťboké väznice (ližiny). Ich zavetrenie zabezpečujú tzv. obkročné vzpery medzi plnými väzbami - ležatými stĺpkami. Prázdne väzby majú vzhľadom na značné zastavanie podstrešia centrálnym mohutným viacprieduchovým komínom, riešené hambáľky skrátením a zachytením ich vnútorných koncov pomocou čapov do pozdĺžne orientovaných výmen.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov je kresaný s tradičnými tesárskymi spojmi - karpovanie, plátovanie, čapovanie, spoje fixujú pôvodné drevené kolíky. Montážne značky sú sekané s využitím trojuholníkových zásekov na línii podseknutia – ich počet určuje počet poradie plných väzieb. Na opačnej strane je pridaný priamy zásek, ktorým sú odlišené strany pri stavaní krovu tesármi.

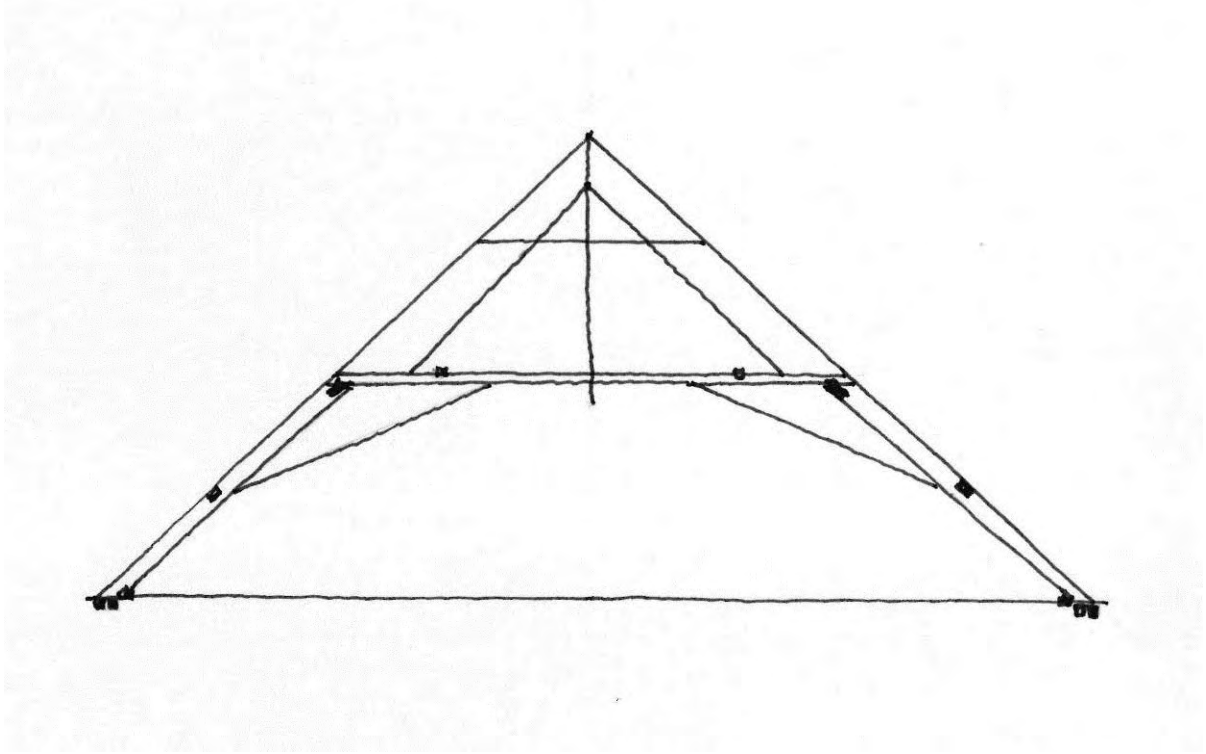
Technický stav krovu:

Stav krovu je na viacerých miestach havarijný (vyhnité spoje, uvoľnené aj chýbajúce prvky). Nutná oprava krovu.

Záver:

Krov je typickým predstaviteľom vyspelých krokrových hambáľkových krovov s kombinovanými postrannými ležatými a jednoduchým visutým vešadlom v 2. a 3. výškovej úrovni krovu. Tieto konštrukcie, typické pre 18. storočie sú používané predovšetkým pre strechy s väčším rozpätím. Krov je zrejme z prelomu 18. a 19. storočia.

Jedná sa o konštrukciu, ktorá má pamiatkovú hodnotu remeselnú - konštrukčnú, ale aj typologickú. Krov je potrebné chrániť a zachovať, citlivým spôsobom k pôvodnej konštrukcii obnoviť. K obnove poškodených častí krovu je potrebné pristúpiť čo najskôr. V súčasnosti je na streche medený plech z 2. polovice 20. storočia (pásy). Pôvodne mala strecha pravdepodobne šindľovú strechu.

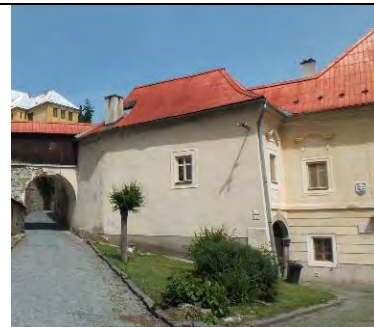

Banská Štiavnica – budova fary (rímskokatolícky Kostol Nanebovzatia PM - farský

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Nad hlavným objektom fary s valbovou strechou je starší krokrový hambáľkový krov s jednou úrovňou hambáľku a pozdĺžnym viazaním laterálnymi postrannými stojatými stolicami pod hambáľkom, ktoré plynule pokračujú aj pod valbami. Pomerne často používaný jednoduchý typ krovu na prelome 18. a 19. storočia, resp. v 1. polovici 19. storočia, má plné väzby doplnené o postranné stojaté stĺpiky, dole čapované do väzného trámu. Pod hambáľkom sú zhora na ne čapované pozdĺžne väznice (ližiny). Stabilitu jednotlivých plných väzieb podporujú šikmé podkrokové vzpery, ktoré sú umiestnené medzi väzným trámom a hambáľkom, pričom šikmým plátom pretínajú v hornej polovici (pod väznicami) stĺpiky. Pozdĺžne stojaté stolice po stranách krovu sú zavetrené tradičnými, symetricky umiestnenými pásikmi - párovými, na krajoch jednostrannými. V polohe nároží valby sú uplatnené diagonálne hambáľky čapované do krátkych horizontálnych výmen. Medzi plnými väzbami sú štyri prázdne väzby s krátčatami.

Nad užším krídlom, ktoré nadväzuje na hlavný objekt fary je jednoduchý hambáľkový krov bez pozdĺžneho viazania stolicami. Historická konštrukcia má plné aj prázdne väzby identické – krokvy čapované do väzných trámov (plné väzby), resp. krátčat (prázdne väzby) a asi v polovici výšky umiestnené vo všetkých väzbách hambáľky.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

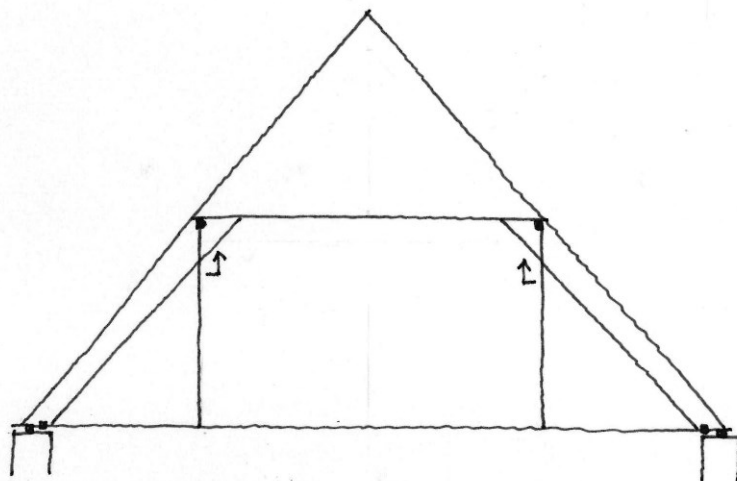
Krovy sú kresané s využitím klasických tesárskych spojov, ako sú karpovanie, plátovanie – šikmé aj rybinové, čapovanie. Spoje viažu drevené kolíky aj kované klinec. Dá sa predpokladať, že v oboch krovoch majú konštrukčné prvky v jednotlivých väzbách tradičné sekané tesárske značky – rímske čísla (neboli preskúmané).

Technický stav krovu:

Stav krovu je....

Záver:

Krokrový hambáľkový krov s postrannými stolicami nad hlavným objektom fary aj nad nadväzujúcim užším krídlom bez stolic, sú pravdepodobne zo začiatku 19. storočia (po požiari v roku 1806). Strešné plášte sú novšie s plechovými natieranými krytinami. Skúmané strechy majú výrazné námietky. Obidve tesárske konštrukcie majú pamiatkové hodnoty a je potrebné ich chrániť spolu so stavbami. Zároveň budúce obnovy realizovať citlivým spôsobom s aspektom na tradičný remeselný spôsob (spoje, spojovacie prostriedky a pod.).

Banská Štiavnica – rímskokatolícky Kostol Nanebovzatia PM (farský)

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Krov nad kostolom s pôdorysom v tvare latinského kríža (transept) je historickej krokbovej sústavy s jednou úrovňou hambáľku a pozdĺžnym viazaním laterálnymi postrannými stojatými stolicami pod hambáľkom, ktoré plynule pokračujú aj pod valbami nad svätyňou a kaplnkami - transeptom. Pomerne často používaný jednoduchý typ krovu na prelome 18. a 19. storočia, resp. v 1. polovici 19. storočia, má plné väzby doplnené o postranné stojaté stĺpiky, dole čapované do väzného trámu. Pod hambáľkom sú zhora na ne čapované pozdĺžne väznice (ližiny). Stabilitu jednotlivých plných väzieb podporujú šikmé podkrokové vzpery, ktoré sú umiestnené medzi väzným trámom a hambáľkom, pričom šikmým plátom pretínajú v hornej polovici (pod väznicami) stĺpiky. Pozdĺžne stojaté stolice po stranách krovu sú zavetrené tradičnými symetricky umiestnenými pásikmi - párovými, na krajoch jednostrannými. V polohe nároží valby sú uplatnené diagonálne hambáľky čapované do krátkych horizontálnych výmen.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krovy sú kresané s tradičnými tesárskymi spojmi - karpovanie, plátovanie, čapovanie, spoje fixujú drevené kolíky. Montážne značky sú typické sekané rímske čísla, na jednej zo strán doplnené o šikmý zásek – kontramarku (napr. XIII - XIII/). Číslovanie narastá od svätyne smerom k vežiam.

Technický stav krovu:

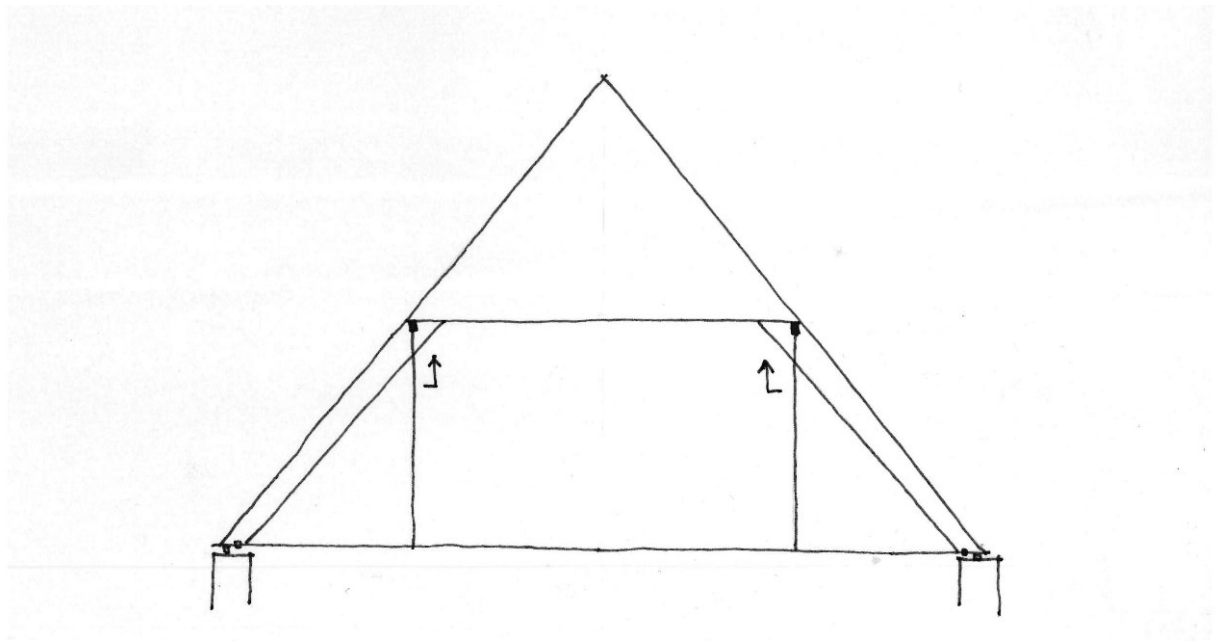
Stav krovu je vyhovujúci.

Záver:

Krokový hambáľkový krov s postrannými stolicami nad valbovými strechami kostola je pravdepodobne zo začiatku 19. storočia (postavený po požiari v roku 1806), rovnakej konštrukcie, aká je na hlavnom objekte farskej budovy. Na streche je novšia medená plechová krytina, strihaná a ukladaná po vertikále do pásov.

Hodnotným detailom je zachovaná časť ťažného - zdvíhacieho zariadenia, zrejme s prestavby kostola (výstavby krovu) na začiatku 19. storočia. Ide o horizontálny vrátoč dĺžky cca 5 m, s drevenými pákami a kotvením do postranných trávov. Situovaný je pod valbou strechy svätyne.

Tesárska konštrukcia má pamiatkové hodnoty (napr. autenticitu, keďže súvisí s prestavbou pôvodného románskeho kostola, neskôr goticky a barokovo upraveného do dnešnej podoby) a je potrebné tento krov chrániť, vrátane vrátoč zo začiatku 19. storočia (?). Zároveň budúce obnovy realizovať citlivým spôsobom, s aspektom na tradičný remeselný spôsob (spoje, spojovacie prostriedky a pod.).

Beluj, rímskokatolícky Kostol sv. Vavrinca

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Spoločný krov nad loďou aj svätyňou s valbou, je archaickej krokbovej konštrukcie s postrannými vysokými šikmými stĺpikmi (vzperami) medzi väznými trámami a krokvami. Krov nie je pozdĺžne viazaný ďalšími väzbami – stolicami. V štyroch posledných priečných väzbách nad loďou na východnej strane sú uplatnené aj hambálky. Rovnako aj dve väzby nad svätyňou sú s hambálkami. Všetky priečne väzby spoločného krovu sú plné, teda s väznými trámami. Pomurnica (ak je) je po celom obvode zamurovaná do koruny muriva.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov je kresaný z tvrdého dreva, s využitím tradičných tesárskych spojov – plátovanie na rybinu (aj v spoji krokva – väzný trám, archaická forma) vo vrchole krokiev zrejme nárožné čapovanie (ostrih), trámy sú spájané drevenými kolíkmi. Montážne značky sú zriedkavé aj to len výnimočne na šikmých stĺpikoch – vzperách (III), pri styku s väzným trámom.

Technický stav krovu:

Krov je vo vyhovujúcom stave, potrebná je však jeho podrobnejšia obhliadka pre získanie relevantnej informácie o jeho technickom stave. Oprava krovu sa však zdá byť potrebná, otázny je stav zamurovaných pomurníc. Na väzných trámoch sú aj voľne položené staršie trámy.

Záver:

Súčasný krov je jednoduchou krokovou konštrukciou bez pozdĺžneho viazania. Väčšina väzieb je bez hambáلكov, ktoré vo väzbách nikdy neboli. Tie sú uplatnené len na štyroch východných väzbách a väzbách nad svätyňou kostola. Mimoriadne zaujímavým zistením je použitie archaického spájania koncov krokiev a väzných trámov spôsobom, ktoré by evokovalo, že ide ešte o stredovekú konštrukciu. V minulosti bol Ing. T. Kyncloň vykonaný dendrochronologický prieskum, ktorý odobraté vzorky dotal do 2. polovice 17. storočia. Aj napriek týmto zisteniam by mal byť krov aj samotná stavba podrobne preskúmaný (architektonicko – historický výskum). Strecha má dnes plechovú krytinu, pôvodne bol na streche šindel.

Krov veže má na väznom tráme zboka datovanie M:3: 1785 (viditeľné zo zvonového podlažia – nad zvonovou stolicou

Čerín, rímskokatolícky Kostol sv. Martina

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Krov nad loďou je nový väznicový.

Krov nad svätyňou – medzi murovanými štítmi je archaickej krokbovej hambáľkovej konštrukcie s postrannými vysokými šikmými stĺpikmi (vzperami), situovanými medzi väznými trámami a krokvmi. Všetkých sedem poriečnych väzieb je konštrukčne rovnakých – medzi krokvmi po jednom hambáľku a po stranách medzi krokvmi a väzným trámom pár vysokých šikmých vzpier. Krov nie je pozdĺžne viazaný ďalšími väzbami – stolicami. V prípade spájania koncov krokiev s väznými trámami sú použité archaické tesárske spoje rybinového preplátovania, spájaného dreveným kolíkom – typické spájanie krokiev s väzným trámom pre stredoveké krovy a výnimočne sa v tejto polohe objavujú v novoveku.

Na severnej strane na krov svätyne nadväzuje krov nad sakristiou – nadstavené dlhé krokvy v plytšom sklone.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov je kresaný z tvrdého dreva, s využitím tradičných tesárskych spojov – plátovanie na rybinu (aj v spoji krokva – väzný trám, archaická forma) vo vrchole krokiev zrejme nárožné čapovanie (ostrih), trámy sú spájané drevenými kolíkmi, objavujú sa aj kované klince. Montážne značky sú takmer vo všetkých väzbách na šikmých stĺpikoch (vzperách) a krokviach, pri styku s väzným trámom – kratšie a hlbšie záseky v podobe výrazných obdĺžníčkov s narastajúcim počtom od lode smerom k východnému štítu (napr. piata a šiesta väzba, južná strana – severná strana: $\begin{smallmatrix} | \\ | \end{smallmatrix}$ - $\begin{smallmatrix} | \\ | \end{smallmatrix}$ - $\begin{smallmatrix} | \\ | \end{smallmatrix}$; siedma väzba: $\begin{smallmatrix} \vee \\ \vee \end{smallmatrix}$ atď.)

Technický stav krovu:

Krov je vo vyhovujúcom stave, potrebná je však jeho podrobnejšia obhliadka pre získanie relevantnej informácie o jeho technickom stave, zvlášť pod nevhodnou doskovou podlahou s asfaltovou lepenkou na povrchu. **Podlahu je potrebné čo najskôr odstrániť a umožniť vetranie spodných častí konštrukcie, vrátane možnosti pravidelnej kontroly častí odkvapu !**

Záver:

Súčasný krov je jednoduchou krokbovou konštrukciou bez pozdĺžneho viazania. Všetky väzby majú rovnakú konštrukciu. V prípade piatej väzby od západu, bola južná krokva nahradená novou (nie je na nej montážna značka). Pozoruhodným zistením je použitie archaického spájania koncov krokiev a väzných trámov spôsobom, ktoré by evokovalo, že ide ešte o stredovekú konštrukciu. Typ. tohto krovu aj spôsobom použitia tesárskych spojov, montážnych značiek evokuje, že ide ešte o stredovekú konštrukciu, ktorá je v našom prostredí bežná už v 14. storočí (Spiš - Bijacovce, Pongrácovce; Liptov – Smrečany). Výskyt takéhoto krovu sa objavuje aj v novoveku, častejšie u menších rozpätí, ojedinele o väčších rozpätí (Spiš: Slatvina – krov nad loďou z 2. pol. 16. st.).

Dobroč-Mýtna – evanjelický kostol a. v.

Charakteristika krovových konštrukcií:

Nad loďou je krov historickej krokbovej hambáľkovej konštrukcie, ktorý patrí na našom území k tvaru najstarším známym konštrukciám. Základný konštrukčný systém tvorí pár krokiev čapovaných na konce väzných trámov. Stúženie každej priečnej väzby zabezpečujú hambáľky a postranné šikmé vzpery. V pozdĺžnom smere je krov viazaný v osi pod hambáľkami rámovou stolicou, tvorenou stĺpikmi, zhora čapovanou ližinou a prahovým trámom, ktoré sú navzájom zavetrené križujúcimi sa šikmými vzperami aj pásikmi. Stojaté stĺpiky v každej druhej priečnej väzbe vzájomným preplátovaním s ližinou aj priečne orientovanými hambáľkami, mierne presahujú práve nad hambáľky (cca 30 cm). V podstreší je dosková podlaha, ktorá pokrýva väzné trámy.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov je z kresaných trámov, s využitím tradičných tesárskych spojov, vrátane rybinového plátovania – krytého aj nekrytého. V plátovaných spojoch (rybina a šikmé pláty) i čapovaní (stĺpiky pozdĺžneho rámu s väznicou) sú pôvodné drevené kolíky. Krov je bohatý na rôzne typy montážnych značiek. Ide o mohutnejšie "hrubé" sekané značky v podobe rímskych čísiel v priečnom aj pozdĺžnom smere. Na južnej strane priečných väzieb sú na šikmých vzperách písmenkové (alfabetické) značky – **Z, K, V**. Na severnej strane sú jednotlivé prvky číslované od západu postupne smerom na východ, avšak značky na seba číselne nenadväzujú (**III, IIII, IIIII, I, X, IX**). Pozoruhodné sú na západnej strane pozdĺžne orientovaného rámu značky v podobe krúžkov (o o) a záseky na hranách trámov (pomerné archaická forma využívaná na označenie trámov v stredoveku).

Technický stav krovu:

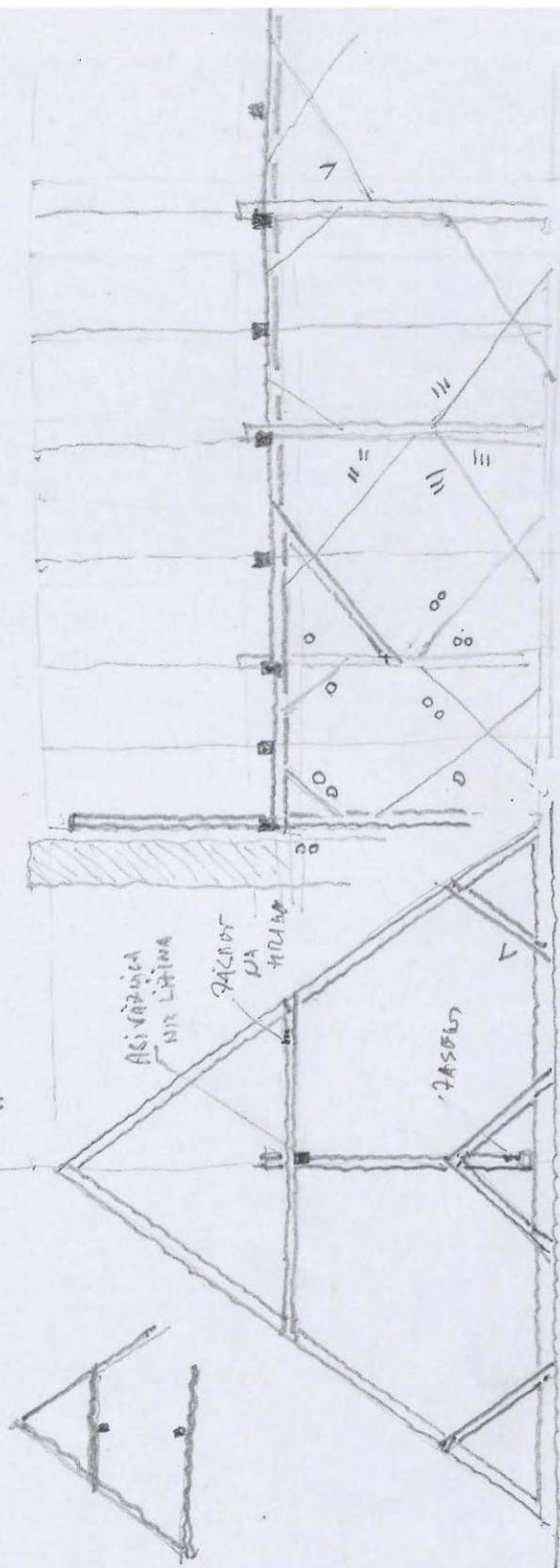
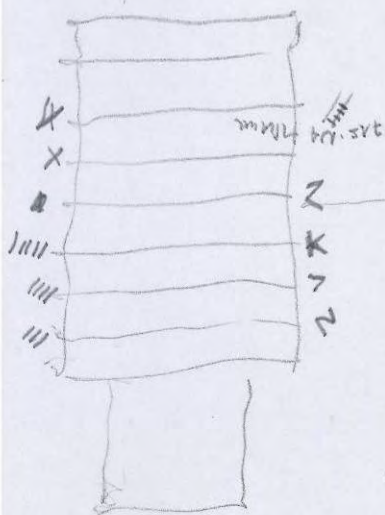
Stav krovu je dobrý. Potrebné podrobnejšie preskúmať. Doskovú podlahu by bolo v minulosti vhodné odstrániť, ponechať len prechody formou lavičiek pre kontrolu odkvapov.

Záver:

Hambáľkový krov nad loďou viazaný centrálnou rámovou stolicou pod hambáľkami je pravdepodobne novovekou konštrukciou (17.-18. storočie) a patrí k typologicky hodnotným konštrukciám, ktoré sa v rôznych podobách objavujú aj na iných stredovekých kostoloch v skúmanom kraji (Pôtor). Krytina na strechách kostola je novšia keramická, pôvodne zrejme šindel.

Vzhľadom na historicko – typologickú hodnotu krovu nad loďou je potrebné tento chrániť a zachovať.

Dobroč - ev. kostol
 0908 965 409
 12 - 10A stolica kvádrov a čiarok (severovýchod)

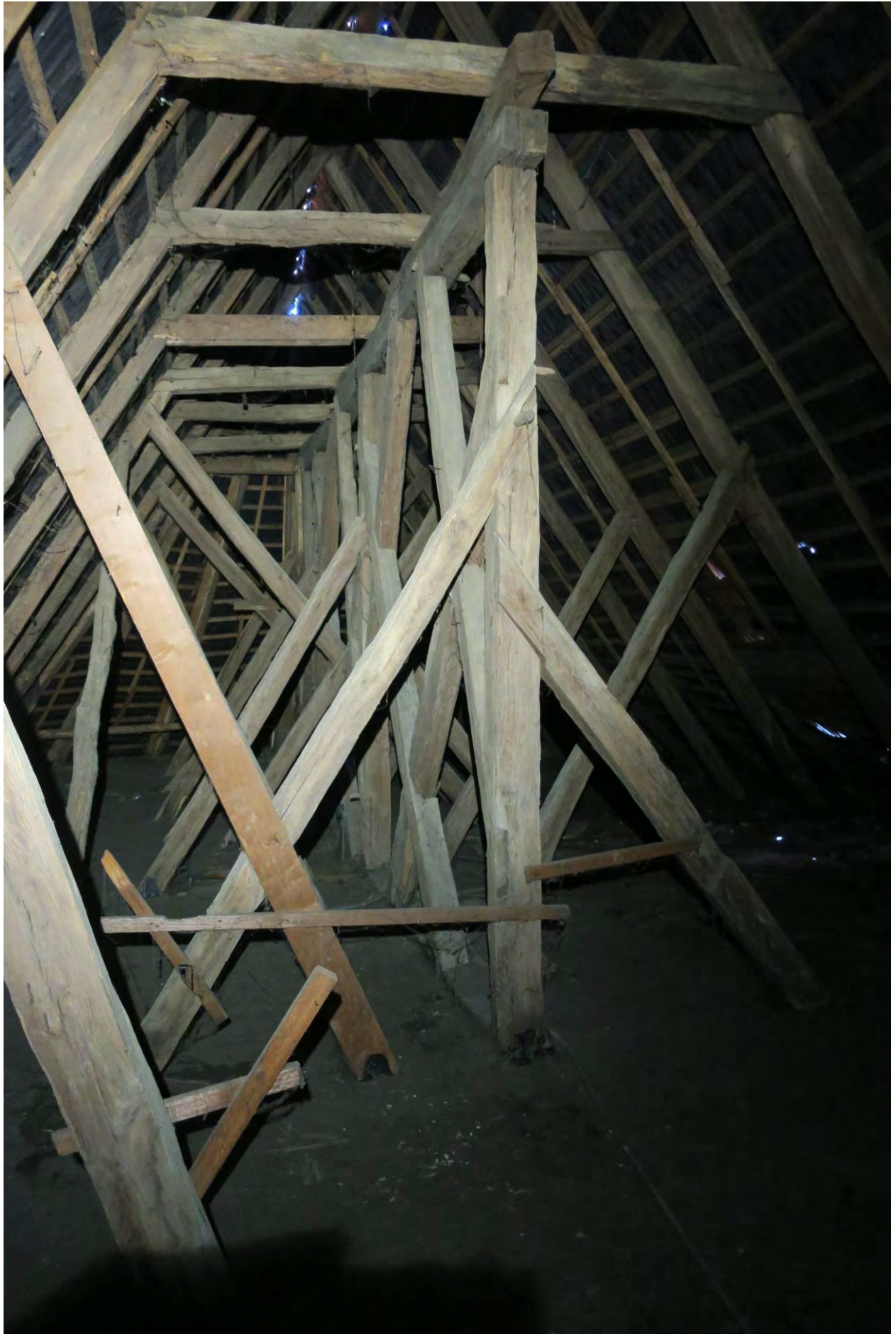
na päťnásobných

Dolná Strehová – evanjelický kostol a. v.

Charakteristika krovových konštrukcií:

Nad loďou je konštrukčne zaujímavý typ krovu, ktorý je možné zaradiť medzi prechodové typy - nastupujúce väznicové s dvojítm vešadlom s využitím tradičných krokrových sústav. Pozdĺžne je krov s jednou úrovňou hambáľkov (uplatnené len v plných väzbách) viazaný tradičnými postrannými stojatými stolicami. Plnú väzbu tvorí väzný trám s dvojicou symetrických krokiev určujúcich tvar sedlovej strechy. Krokvy približne v polovici výšky strechy rozopiera čapovaný hambáľok. Pod koncami hambáľku (nie však až ku krokvám) sú situované pozdĺžne väznice, do ktorých sú čapované horné konce postranných stojatých stĺpikov. Dole sú tieto čapované do väzného trámu. Systém dvojitého vešadla je riešený horizontálnou rozperou a postrannými (za stĺpikmi) šikmými podkrokovými vzperami, ktoré sa hore na stĺpiku "stretávajú" v rovnakej výške ako je umiestnená horizontálna rozpera. Mimoriadne zaujímavým je doplnok tejto väzby o zdvojený vešiak, ktorý navzájom viaže väzný trám, horizontálnu rozperu aj hambáľok. Výraznejšie presahuje pod väzný trám a čiastočne aj nad hambáľok, avšak nepokračuje až k hrebeňu. Oba trámy vešiaka viažu dva svorníky so štvorcovými hlavicami aj maticami. Prázdne väzby (po 3 medzi plnými) sú tiež zaujímavé tým, že krokvy, ktoré sú dole čapované do skrátených väzných trámov - krátčat sú o pozdĺžne orientované stredové väznice len opreté a nie osedlané, ako to tradične býva u väznicových krovov.

Valbový krov nad užšou svätyňou je historický krokrový hambáľkový s jednou úrovňou hambáľku, s pozdĺžnym viazaním laterálnymi postrannými stojatými stolicami pod hambáľkom. Pomerne často používaný jednoduchý typ krovu od konca 18. storočia až do polovice 19. storočia má plné väzby doplnené o postranné stojaté stĺpiky, dole čapované do väzného trámu. Pod hambáľkom sú zhora na ne čapované pozdĺžne väznice (ližiny). Stabilitu jednotlivých plných väzieb podporujú podkrokové vzpery, ktoré sú umiestnené medzi väzným trámom a hambáľkom, pričom šikmým plátom pretínajú v hornej polovici stĺpiky. Pozdĺžne stojaté stolice po stranách krovu sú zavetrené tradičnými symetricky umiestnenými pásikmi.

V podstreší nad loďou sú zachované hodnotné nálezové situácie, ktoré hovoria o staršej (renesančnej?) bezvežovej stavbe kostola, ktorý mal v priestore podstrešia riešenú obrannú funkciu - viditeľná je len jedna kľúčová (?) strieľňa na južnej strane.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

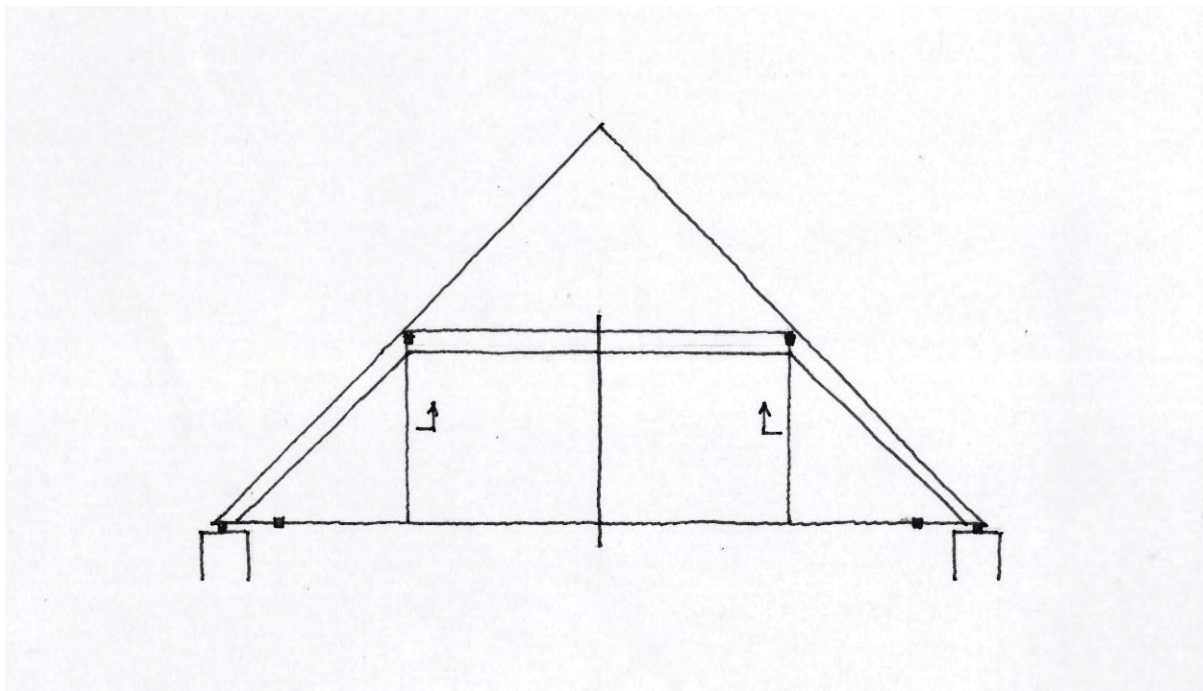
Obidva krovky sú kresané s tradičnými tesárskymi spojmi - kámpovanie, plátovanie, čapovanie, spoje fixujú drevené kolíky, kované klinec (?) a pôvodné svorníky (zdvojený vešiak). Na montážne značky sú použité typické sekané rímske čísla v priečnom (plné väzby - väzný trám, stĺpiky a i.) aj pozdĺžnom smere (stolice - pásiky). V krove nad loďou je medzi dvomi plnými väzbami pod hambáľkami zachovaný dobový kladkostroj (brvno s dvomi drevenými kladkami).

Technický stav krovu:

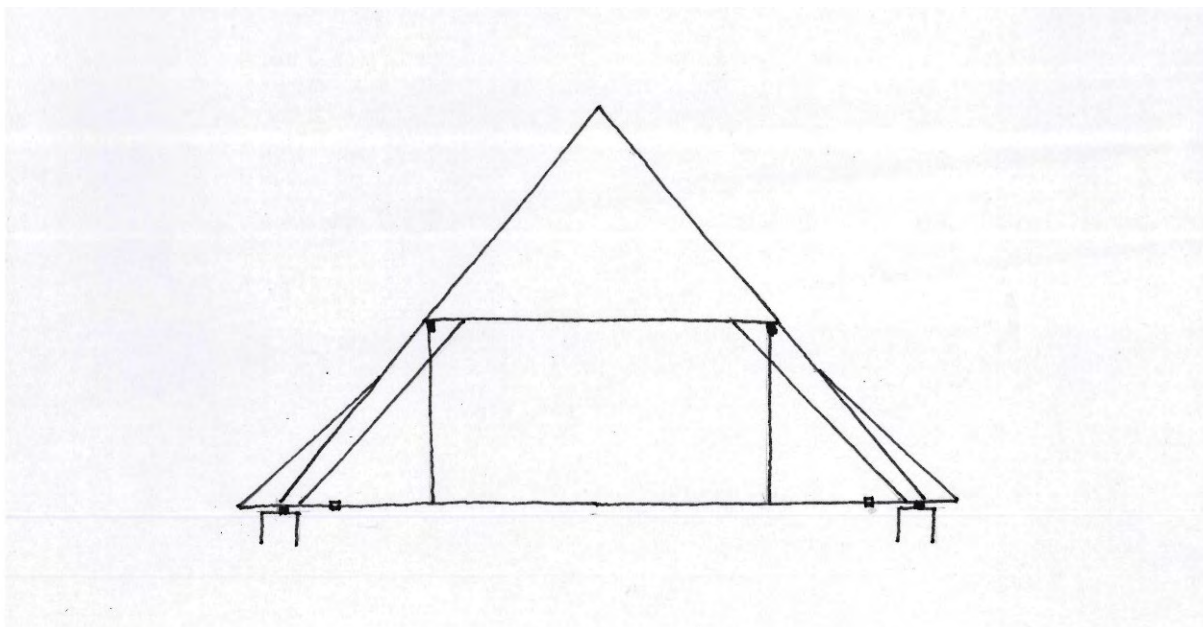
Stav krovu je vyhovujúci (dobrý?). Potrebné podrobnejšie preskúmať.

Záver:

Krov nad loďou je pomerne ojedinele riešenou konštrukciou tzv. prechodového typu od krokbovej hambáľkovej konštrukcie k väznicovej s dvojitém vešadlom a centrálne situovaným skrátеным zdvojeným vešiakom. Pravdepodobne ide o mladší krov (polovica, resp. 2. polovica 19. storočia), ako je krokový hambáľkový krov nad svätyňou (1. pol. 19. storočia). Krovy z 19. storočia (?) sú hodnotným dokladom rôznych typov konštrukcií od historických po tzv. prechodové a nastupujúce väznicové. Obidva konštrukcie je potrebné chrániť a zachovať, ako doklad typologického vývoja historických krokových konštrukcií k moderným väznicovým. Krytina na oboch strechách je dnes plechová, pôvodne mal objekt pravdepodobne šindľovú krytinu.

Krov nad loďou – plná priečna väzba

Krov nad svätyňou – plná priečna väzba

Dolné Plachtince – evanjelický kostol a. v.

Charakteristika krovových konštrukcií:

Nad loďou aj svätyňou je typologicky identický typ väznicovej konštrukcie s dvojitém vešadlom. V pozdĺžnom smere krov viažu postranné stojaté stolice, ktoré medzi stĺpikmi a hornou väznicou zevetrujú pásiky. Plná priečna väzba má medzi stĺpikmi – nižšie pod pozdĺžnymi väznicami horizontálnu rozperu, na ktorú nadväzujú z vonkajších strán stĺpikov podkrokové vzpery – ramená dvojitého vešadla. Stĺpiky s väzným trámom spevňujú kramle. Prázdne väzby majú krokvy čapované ešte do krátčat a osedlané na väznice. Po nedávnej výmene strešného plášťa (keramická krytina), boli príložkami spevnené aj krokvy.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

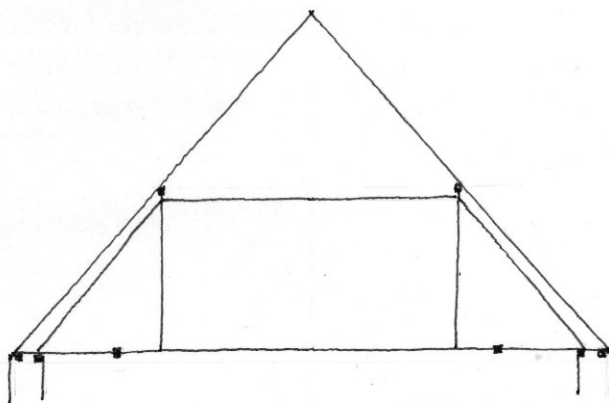
Spoločný krov nad kostolom je kresaný (okrem pílených opráv), s tradičnými sekanými montážnymi značkami v podobe rímskych čísel na jednej zo strán odlíšených protiznačkou – výrazne šikmý zásek pri čísle.

Technický stav krovu:

Stav krovu je dobrý (po oprave - príložky a i.).

Záver:

Krov nad loďou aj svätyňou je už modernou väznicovou vešadlovou konštrukciou s využitím tradičných krátčat v prázdnych väzbách. Krov je pravdepodobne z prelomu 19. a 20. storočia, resp. zo začiatku 20. storočia. V podstreší nad loďou je zachovaná kovová vlajočka na kovanej tyči ukončenej plechovým slnkom. Na vlajke je datovanie 1742 s iniciálami (4 písmena?). Krytina na streche je nová keramická, pôvodne mala strecha zrejme krytinu so štiepaného šindľa.

Hodruša Hámre, časť Banská Hodruša - (Fajtov dom)

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Manzardový krov s výraznými námetkami nad predmetným objektom s valbovou strechou je historickej krokbovej konštrukcie s dvoma úrovňami hambáľkov a centrálnym vešiakom pod hrebeňom. Pozdĺžne viazanie krovu po celom obvode strechy zabezpečujú postranné stojaté stolice, ktorých stĺpiky s väznicami pod prvými hambáľkami sú zavetrené pásikmi. Charakteristickú schému plnej väzby tvorí väzný trám s párom strmších krokiev pod prvým hambáľkom (spodná časť manzardy) a ďalší plytší pár krokiev s námetkami nad hambáľkom (horná časť manzardy). Horné krokvy viaže pod hrebeňom druhý hambáľok. V osi plných väzieb je zdvojený vešiak s väzným trámom zviazaný vysokým kovaným strmeňom. Postranné stĺpiky v prvej výškovej úrovni krovu stabilizujú šikmé podkrokové vzpery (zápory), situované medzi väzným trámom a prvým hambáľkom, ktoré šikmo pretínajú spomínané stĺpiky.

Prázdne väzby sú redukované bez stĺpikov a vešiaka. Väzný trám, rovnako ako prvé hambáľky v zlome manzardy, nahrádzajú po stranách krátčatá čapované do pozdĺžne orientovaných výmen.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov je kresaný s tradičnými tesárskymi spojmi - karpovanie, plátovanie, čapovanie, spoje fixujú prevažne drevené kolíky a pôvodné kované strmene z pásoviny so svorníkmi. Tesárske značky typické sekané rímske čísla s doplnením o výrazne šikmý zásek na jednej zo strán a to v priečnom aj pozdĺžnom smere (protiznačka určujúca danú stranu pri montáži krovu tesármi).

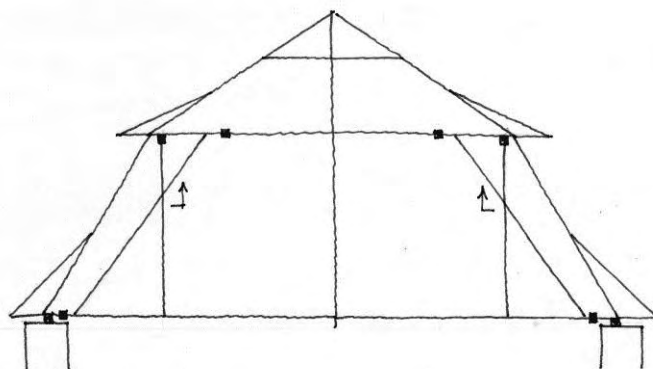
Technický stav krovu:

Stav krovu je čiastočne nevyhovujúci a potrebuje opravu.

Záver:

Manzardový krov sa svojou typológiou radí ku krokbovým hambáľkovým krovom s centrálnym vešiakom a pozdĺžnym viazaním postrannými stolicami ku konštrukciám typickým pre obdobie začiatku 19. storočia, pričom v našom prostredí sa často uplatňuje ešte aj v závere 1. tretiny 19. storočia. Pod hlinenou podlahou v podstreší sú povalové stropy.

Jedná sa o konštrukciu, ktorá má typologickú a remeselnú - konštrukčnú hodnotu. Krov je potrebné chrániť a zachovať. Krytina je dnes staršia zo štvorcových AZC šablón sivej farby, ukladaných po diagonále. Pôvodne mala strecha štiepaný šindel.

Hodruša Hámre, evanjelický kostol a. v.

Charakteristika krovových konštrukcií nad loďou a svätyňou:

Sedlová strecha evanjelického kostola má typologicky starší krokrový hambáľkový krov s jednou úrovňou hambáľku, s pozdĺžnym viazaním laterálnymi postrannými stojatými stolicami pod hambáľkom. Jednoduchý typ hambáľkového krovu má plné väzby doplnené o postranné stojaté stĺpiky, dole čapované do väzného trámu. Pod hambáľkom sú zhora na ne čapované pozdĺžne väznice (ližiny). Stabilitu jednotlivých plných väzieb podporujú krátke podkrokové vzpery, ktoré sú umiestnené z vonkajšej strany medzi väzným trámom a stĺpikmi. Päty stĺpikov s väzným trámom viažu kované strmene. Väzbu dopĺňa horizontálna rozpera umiestnená a čapovaná zboka do stĺpikov. Tá je situovaná vyššie, ako sú podkrokové vzpery, takže systém dvojitého vešadla nie je dostatočne funkčný. Pozdĺžne stojaté stolice po stranách krovu sú zavetrené tradičnými symetricky umiestnenými pásikmi - párovými, na krajoch jednostrannými. Prázdne väzby medzi plnými sú prevažne 3.

Väzný trám zaťažuje pozdĺžne orientovaný trám v celej dĺžke, ktorý pomocou svorníkov nesie drevený trámový (povalový) strop lode.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

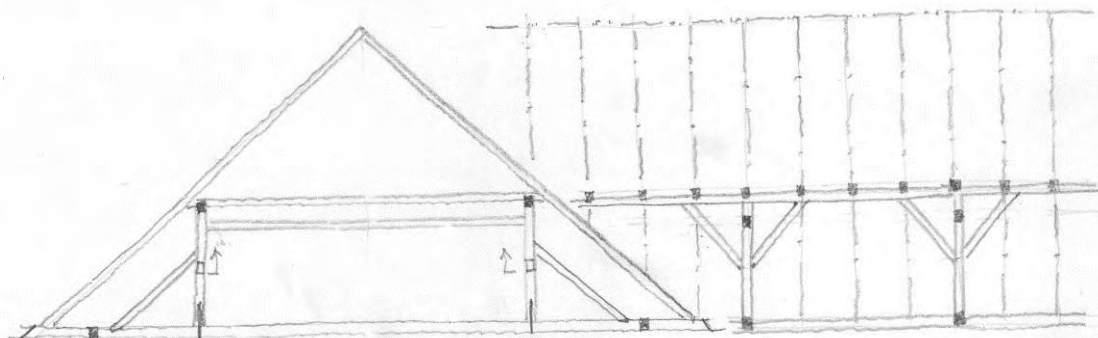
Krovy sú kresané s tradičnými tesárskymi spojmi - kámpovanie, plátovanie, čapovanie, spoje fixujú drevené kolíky a asi aj kované klince. Montážne značky pri tomto prieskume neboli vyhodnocované, ale zrejme ide o typické sekané rímske čísla.

Technický stav krovu:

Stav krovu nebol podrobnejšie skúmaný, poškodenia môžu byť predovšetkým v úrovni odkvapov, prípadne hrebeňa – styk krokiev. Výraznejšie poškodenie odhnutím časti dreveného trámového (povalového) stropu je pri veži, bezprostredne pod krovom, kde dlhodobo zatekalo. V súčasnosti je táto časť obnovovaná.

Záver:

Krokrový hambáľkový krov s postrannými stojatými stolicami je primárny s výstavbou kostola a teda vztýčený bol okolo roku 1845. Súčasná krytina je keramická.

Hodruša Hámre, Píla

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Rozsiahly objekt píly s veľkým rozpätím má sedlovú strechu, ktorej symetrický krov tvorí moderná a vysoko profesionálne zkonštruovaná väznicová klieštinová konštrukciu, v jednotlivých väzbách pripomínajúcu väzníky. Priestor pôvodnej píly je vzhľadom na premyslené a technicky dokonalé riešenie krovu uvoľnený pre potreby prevádzky, na ktorú bol určený. Dôležitou skutočnosťou je, že krov nemá žiadne väzné trámy. Na mohutných postranných drevených stĺpikoch - súčasti obvodových stojatých stolíc, ktoré sú dole kotvené do betónových pätiiek majú pozdĺžne trámy funkciu väzníc. Základnú nosnú konštrukciu tvoria spolu s pozdĺžne orientovanými väznicami postranné dvojité visuté vešadlá a pod hrebeňom visutý vešiak. Postranné vešadlá sú sklopené pod rovinu strešného plášťa, čím plynule „obiehajú“ podstrešný priestor pripomínajúc väzníky. Jednotlivé strešné roviny podporujú približne v každej tretine šikmé visuté stĺpiky medzi, ktorými je v blízkosti strešného plášťa horizontálna rozpera a z vonkajších strán smerom k stĺpikom v úrovni rozpery sú čapované (?) horné konce ramien – dlhých vzpier vešadla. Šikmé aj kolmé prvky vešadiel tesne nad diamantovým rezom zdobenými koncami visutých stĺpikov navzájom viažu obojstranné mohutné trámové klieštiny. Ich spodné konce viažu aj základné nosné - postranné stĺpiky obvodového plášťa, vrátane vonkajších stĺpikov (situovaných mimo obvodového plášťa samotnej drevenej stavby), tvoriacich súčasť šikmých stolíc. Neodmysliteľnou funkčnou súčasťou plných väzieb sú vodorovné oceľové tiahla s dvomi napínacími - rektifikačnými skrutkami, ktoré sú umiestnené pod postrannými väznicami vo vrchole vysokých stĺpikov určujúcich obvod stavby. Samotný krov viažu pod stredovými väznicami po dva nízke šikmé visuté stolice a pod hrebeňom visutá stojatá stolica. Vysoké obvodové stĺpiky stavby sú súčasťou postranných stojatých stolíc pozdĺžneho viazania objektu píly. Stĺpiky (aj visuté) s väznicami sú zavetrené obojstrannými symetrickými pásikmi (na krajoch jednostrannými).

Medzi plnými väzbami sú zväčša po tri väzby prázdne.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

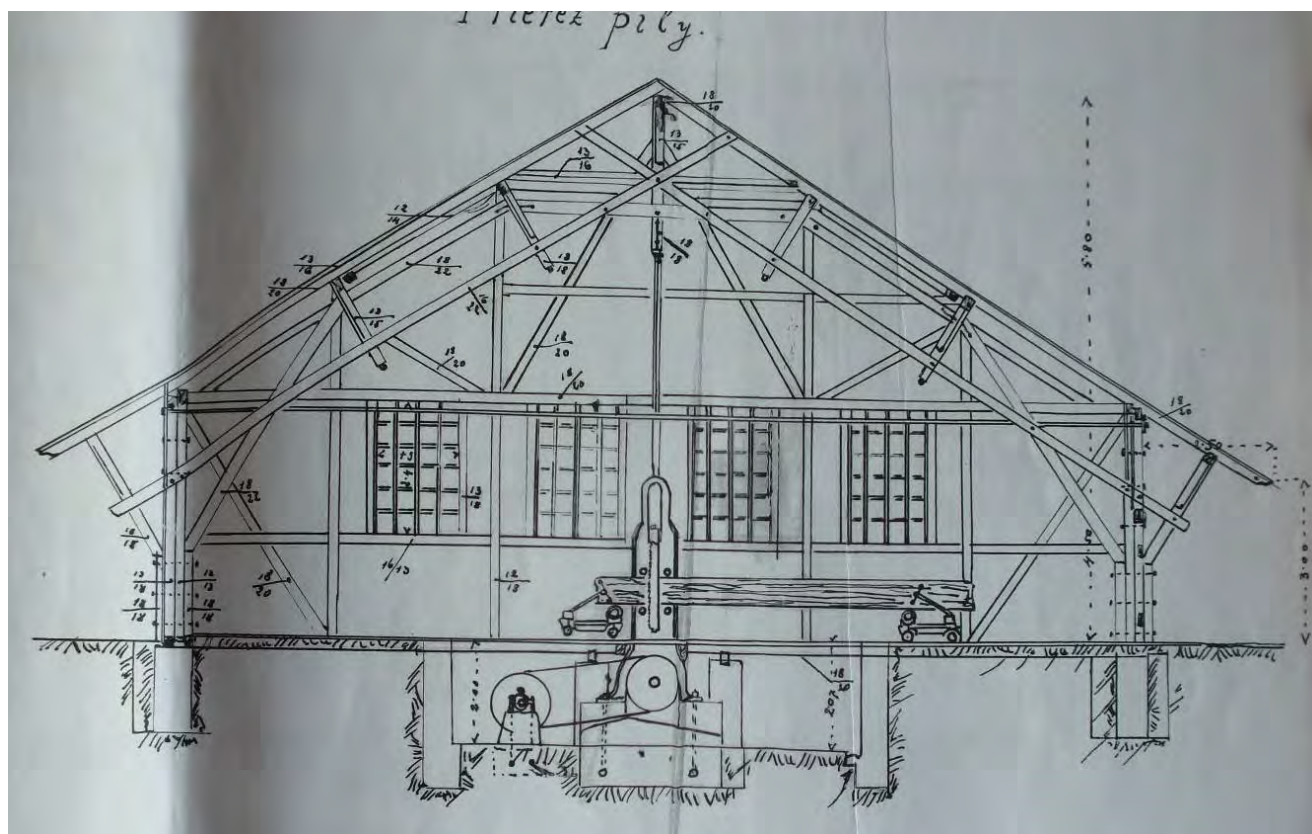
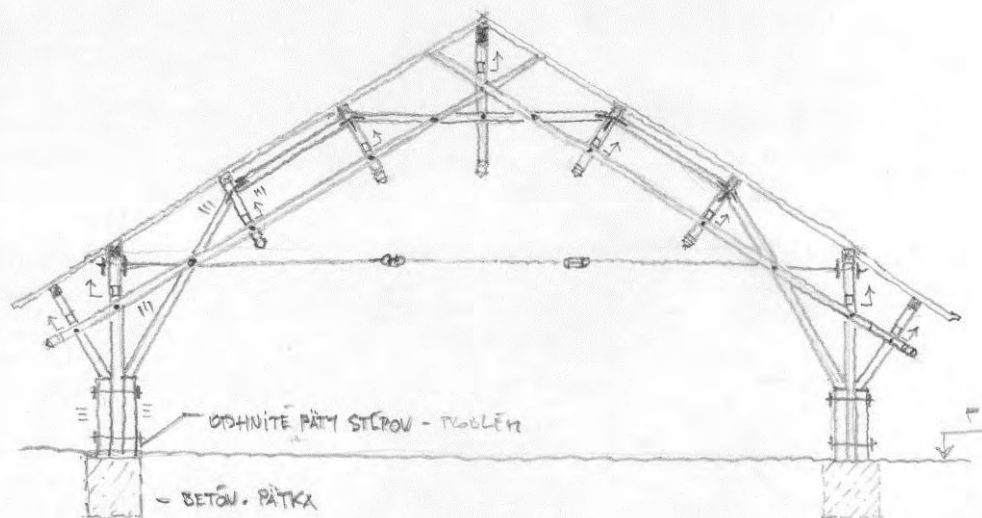
Jednotlivé prvky sú kresané s využitím tradičných aj moderných spôsobov spájania a fixovania spojov (svorníky, spony a pod.). Montážne značky pri tomto prieskume neboli vyhodnocované, ale ide o typické sekané rímske čísla – tie boli identifikované na postranných drevených stĺpikoch dolných koncoch vzpier väznicovej konštrukcie – tretia plná väzba (III).

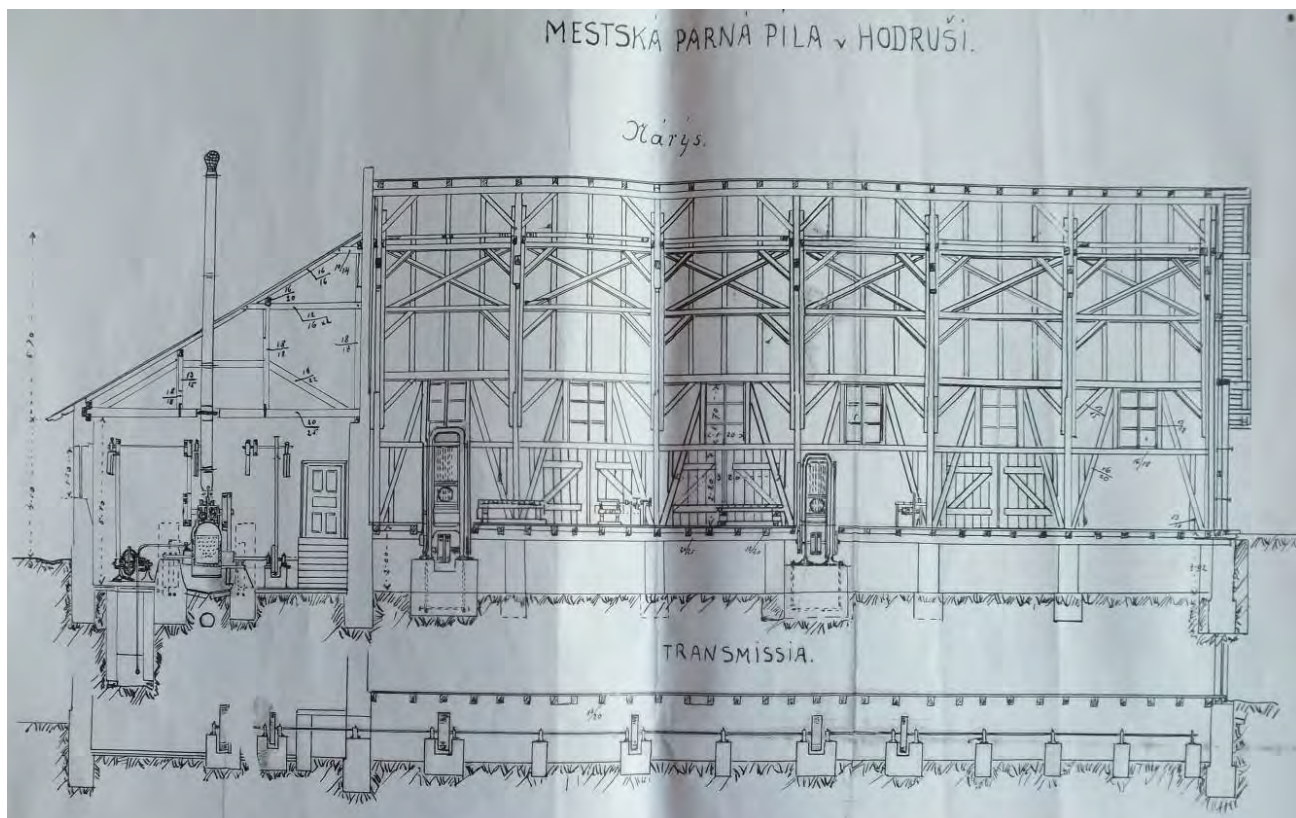
Technický stav krovu:

Stav krovu je na prvý pohľad vyhovujúci, problémom sa javí samotné založenie drevených obvodových stĺpikov do betónových pätiiek – zjavné odhnívanie drevenej substancie v styku s betónom.

Záver:

Väznicový krov – nosná a základná súčasť drevostavby píly (bez obalu – doskových stien, debnenia a plechovej krytiny), bol vztýčený v rokoch 1926 až 1928. Ide z hľadiska konštrukcie o mimoriadne hodnotné inžinierske dielo, vrátane realizácie, ktoré je potrebné chrániť a zachovať pre ďalšie generácie.

Ilija, rímskokatolícky Kostol sv. Egídia

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Súčasný krov nad loďou kostola je jednoduchej historickej krokbovej hambáľkovej konštrukcie, bez pozdĺžneho viazania. Situovaný je medzi murivo veže a na východnej strane medzistrešný kamenný múr. Evidentný je pozostatok pôvodného „románskeho“ muriva štítu, výraznejšie predsaďeného do priestoru podstrešia nad loďou kostola. Zároveň je možné zmerať pôvodný sklon strechy (okolo 40 stupňov), avšak podobu pôvodného krovu nie je možné identifikovať (na murivách okrem sklonu koruny nie sú odtlačky po staršej konštrukcii). Pod vrcholom vyššej časti murovaného štítu je zachovaný v rámci muriva jeden starší konštrukčný prvok z guľatiny (starší hambáľok?). Okrem súčasného hambáľkového krovu so strmším sklonom sú v priestore podstrešia pozdĺžne orientované dva postranné trámy, ktoré sú vo výške cca 1 m od podlahy. Nedotýkajú sa krokiev a na viacerých miestach majú oproti sebe situované menšie dlaby, čo naznačuje, že boli navzájom spojené priečnymi trámami. Zároveň ich východné konce sú viditeľné na východnej fasáde strešného štítu, bezprostredne pod strechou.

Krov nad románskou svätyňou ukončenou konchou nie je prístupný.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

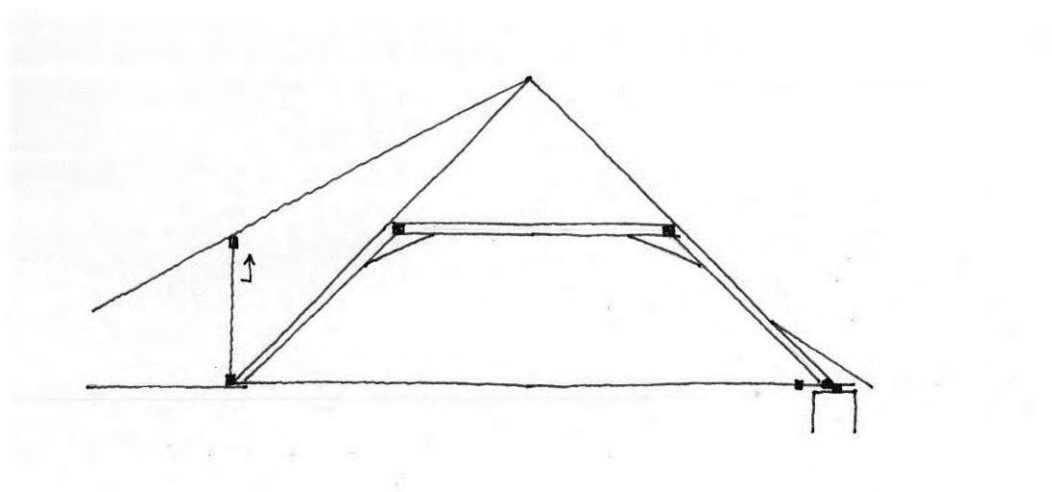
Krov je kresaný zrejme s tvrdého dreva, s tradičnými tesárskymi spojmi – čapovanie a plátovanie (vrchol krokiev), spoje fixujú pôvodné drevené kolíky. Montážne značky sú typické sekané, po stranách odlišené šikmým zásekem pri čísle – kontramarkou. Od veže väzby postupne pribúdajú aj s pravidelným číslovaním; $I - I/$; $II - II/$ až $X - X/$).

Technický stav krovu:

Krov je vo vyhovujúcom stave, potrebná je však jeho podrobnejšia obhliadka pre získanie relevantnej informácie o jeho technickom stave.

Záver:

Súčasný krov je jednoduchou krokbovou hambáľkovou konštrukciou bez pozdĺžneho viazania. Krov nie je pôvodný, pochádza z druhej polovice 18. storočia (1780?). V podstreší sú zachované pôvodné murivá „románskeho“ štítu s pôvodným sklonom strechy lode (okolo 40 stupňov). Rovnako zaujímavým nálezom sú pozdĺžne orientované dva postranné trámy v rámci podstrešia, ktoré vzájomným prepojením v priečnom smere mohli slúžiť ako pomocná, bližšie nešpecifikovaná konštrukcia. Rovnako na murive veže sú badateľné po dva trámy, ktoré čiastočne presahujú do podstrešia nad loďou kostola. Ich výška od podlahy zhruba zodpovedá výške pozdĺžne orientovaných trámov, ako aj výške podlahy vo veži, cez ktorú sa vchádza smerom dole do priestoru podstrešia nad loďou kostola. Strecha má dnes šindľovú krytinu.

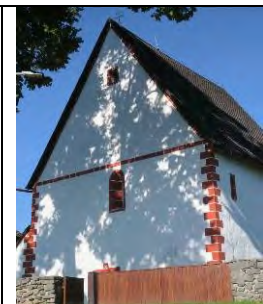

Poníky – rímskokatolícky Kostol sv. Františka z Assisi

Charakteristika krovových konštrukcií:

Nad loďou je krov historickej krokvovej hambáľkovej konštrukcie, ktorý patrí na našom území k tvaru starším známym konštrukciám. Základný konštrukčný systém tvorí pár krokiev čapovaných na konce väzných trámov. Stúženie každej priečnej väzby zabezpečujú hambáľky a postranné šikmé vzpery. Vo všetkých priečných väzbách sú medzi väznými trámami a krokvami vysoké priebežné podkrokové vzpery, ktoré sa nad hambáľkom križujú formou preplátovania. V pozdĺžnom smere je krov v osi viazaný pod hambáľkami rámovou stolicou tvorenou stĺpikmi, zhora na ne čapovanou ližinou a prahovým trámom spočívajúcim na priečne orientovaných väzných trámoch. Rám je zavetrený medzi konštrukčnými prvkami navzájom sa križujúcimi dlhými šikmými vzperami v tvare zdvojených ondrejských krížov. V krove nad loďou sa pravidelne striedajú medzil'ahlé väzby s plnými, v ktorých sú v osi pod hambáľkom stĺpiky s postrannými vysokými šikmými vzperami. V podstreší je dosková podlaha, ktorá prekrýva väzné trámy.

Krov nad loďou je nový. Dá sa predpokladať, že pôvodnou konštrukciou bol jednoduchý hambáľkový krov, možno v priečných väzbách doplnený tradičnými šikmými stĺpikmi medzi krokvami a väznými trámami.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov je z kresaných trámov, s využitím tradičných tesárskych spojov, vrátane rybinového plátovania – nekrytého, možno aj krytého (na zadoskovaných väzných trámoch). V plátovaných spojoch (rybina a šikmé pláty) i čapovaní (stĺpiky pozdĺžneho rámu s ližinou a prahovým trámom) sú pôvodné drevené kolíky, čiastočne doplnené kramľami a klineciami. Krov má sekané montážne značky – rímske čísla s podseknutím línií v tvare oblúkového výseku a tiež číselne neidentifikované značky, doplnené menšími a výraznejšími obdĺžnikmi *Y* ”.

Na niektorých vzperách plných väzieb (južná strana) sú staršie nápisy bielou kriedou, zrejme aj s letopočtom. Orientačne podľa typu písma a použitej kriedy je možné nápisy zaradiť do 17. – 18. storočia.

Technický stav krovu:

Stav krovu je na prvý pohľad dobrý. Potrebné podrobnejšie preskúmať. Doskovú podlahu by bolo vhodné v minulosti odstrániť, ponechať len prechody po krove formou lavičiek pre kontrolu odkvapov.

Záver:

Hambáľkový krov nad loďou viazaný centrálnou rámovou stolicou pod hambáľkami je pravdepodobne novovekou konštrukciou (17.-18. storočie) a patrí k typologicky hodnotným konštrukciám, ktoré sa v rôznych podobách objavujú aj na iných stredovekých kostoloch v skúmanom kraji (Pôtor, Dobroč-Mýtna). Nedá sa vylúčiť aj predpoklad, že krov je starší (16. st. ?). Krytina na strechách kostola je novšia natieraná šindľová. Pôvodne mal kostol tiež štiepanú šindľovú krytinu..

Vzhľadom na historicko – typologickú hodnotu krovu nad loďou je potrebné tento chrániť a zachovať.

TZ - SIVRA SEKANE

1960

1780

MEĐRICAČIJA

AKVA

KURNA

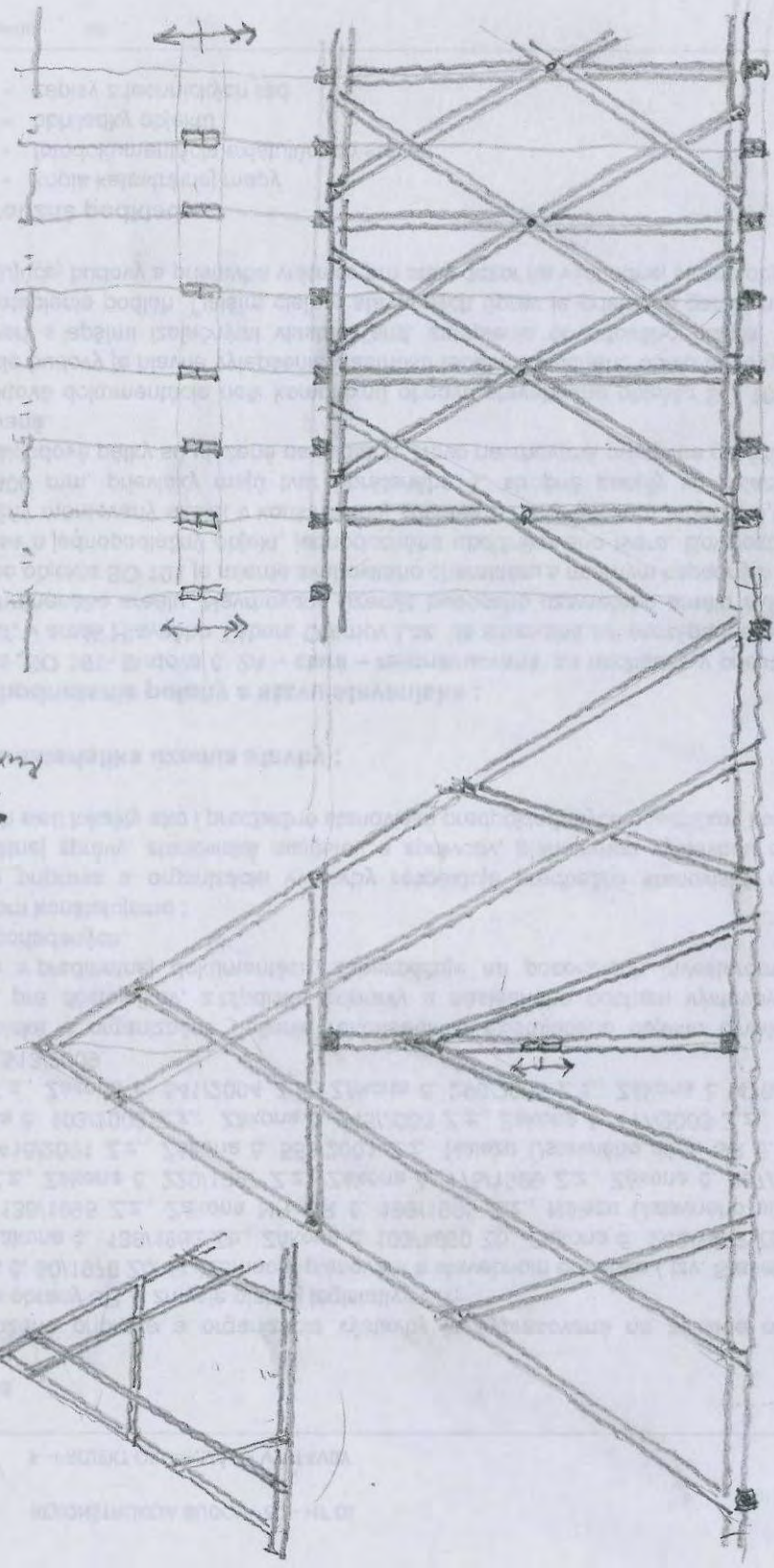
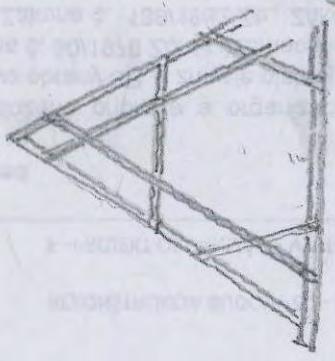
PONTIČI, KOSTOL, SV. FR. 3 OSSA

KROV NA D. VOŠOU 13

12/09/2018

- KROV DOU. TERNI STAVI
TUŠIA STRAŠA SIVRA SLOUŠA

RAN TOU HANIZALUON

- DREV. KOLIKI

- OTRAV - SVORNIČI, KILČI

- T7 - SEKURČI

- NĀRIS NA PODKROV. VESTI 1930

17-11

Pôtor – evanjelický kostol a. v.

Charakteristika krovových konštrukcií:

Nad loďou aj svätyňou je typologicky identický typ historickej krokbovej hambáľkovej konštrukcie, ktorý patrí na našom území k tvaro najstarším známym konštrukciám. V prípade krovu nad svätyňou je táto konštrukcia zrejme dodatočne v pozdĺžnom smere vystužená v osi medzi väznými trámami a hambáľkami zníženou rámovou stolicou. Základný systém tejto archaickej konštrukcie, v prípade krovu nad loďou bez pozdĺžneho viazania, tvoria identické priečne väzby tvorené väzným trámom s krokvmi rozoprenými v dvoch tretinách výšky strechy hambáľkom s rybinovým plátovaním a postrannými šikmými stĺpikmi vo funkcii vzpier. Zavetrenie v pozdĺžnom smere je riešené pomerne mohutnými prvkami - odkônenými tenšími kmeňmi čiastočne upravenými sekerami. Tie sú kľincované ku krokvam pod strešnými rovinami. Samotné konštrukčné prvky krovu sú v tradičných spojoch - rybinových plátoch istené drevenými kolíkmi.

Krov nad svätyňou medzi siedmimi priečnymi väzbami tvorí v osi rám pozdĺžneho viazania so štyrmi stĺpikmi, ktorý uzatvára zhora väznica a zdola prahový trám. Zavetrenie rámu tvoria navzájom sa asymetricky pretínajúce šikmé vzpery, vytvárajúce v každom poli trojnásobné ondrejské kríže. Medzi hambáľky a pozdĺžnu väznicu rámu je dodatočne vložený ďalší kresaný trám, ktorý evidentne vyplňa výraznú medzeru medzi zrejme starším krovom a vloženým rámom pozdĺžneho viazania nad svätyňou. V priečných väzbách sa striedajú plné väzby s postrannými ondrejskými krížmi, ktoré tvoria pretínajúce sa vzpery stĺpikov so šikmými stĺpikmi pod krokvmi a medziľahlé s jednoduchým ondrejským krížom pod hambáľkom, ktorého spodné konce sú plátované na rybinu s väznými trámami. Dosková podlaha podstrešia s hydroizolačnou lepenkou je nad väznými trámami krovu (tie nie sú dnes viditeľné).

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

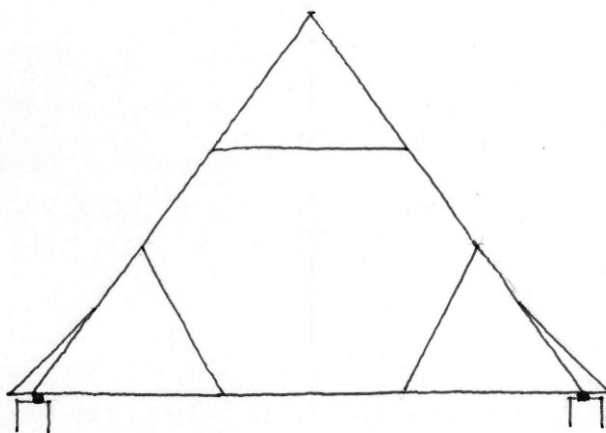
Jeden spoločný krov, zrejme dodatočne doplnený o rám pozdĺžneho viazania nad svätyňou, ktorý môže niešť aj kazetový strop, je celý z kresaných trámov z tvrdého dreva (dub?). V plátovaných spojoch (rybina a šikmé pláty) i čapovaní (stĺpiky pozdĺžneho rámu s väznicou) sú pôvodné drevené kolíky, na niektorých miestach ich nahradili sekundárne kovové kľince. Kované kľince istia diagonálne trámy pozdĺžneho viazania pod krokvmi - strešnými rovinami. Montážne značky sú viditeľné zväčša na koncoch hambáľkov a k nim prislúchajúcich krokviach. Ide o mohutnejšie "hrubé" sekané značky v podobe rímskych čísiel. Na severnej strane rámu pozdĺžneho viazania (nakladané spoje) sú jednotlivé prvky číslované od západu postupne smerom na východ (od prvého stĺpika s príslušnými vzperami ku štvrtému s príslušnými vzperami; **I, II, III, IIII**).

Technický stav krovu:

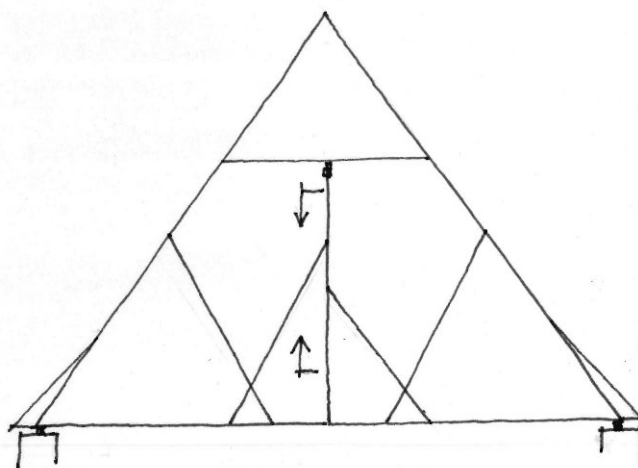
Stav krovu je vyhovujúci (?). Potrebné podrobnejšie preskúmať (nevhodná asfaltová izolácia proti vode na doskovej podlahe podstrešia).

Záver:

Krov nad loďou aj svätyňou (zrejme okrem rámu pozdĺžneho viazania) sú z jedného časového obdobia. Konštrukčno - typologicky ide o najstaršie formy historických krokrových hambáľkových krovov známych na našom území - od začiatku 14. storočia (Pongrácovce, Bijacovce, Krížová Ves, Torysky, Smrečany, drevený kostol v Zuberici), ktoré prežívajú až do 16. - 17. storočia (Abramová, Slatvina a i.). V prípade krovu na evanjelickom kostole v Pôtori je pravdepodobne krov zo 16., resp. 17. storočia, čo naznačujú spoje aj montážne značky (samozrejme nie je možné vylúčiť aj staršie datovanie). Rám pozdĺžneho viazania časti krovu nad svätyňou je zrejme o niečo mladší - orientačne 17. až 18. storočie. Krytina na streche je novšia šindľová, vrátane lát. Pôvodnou krytinou bol rovnako štiepaný šindel. Skúmaný krov je možné hodnotiť z typologicko-konštrukčného hľadiska ako jednu z najstarších a najhodnotnejších známych krovových konštrukcií v banskobystričskom kraji na sakrálnych stavbách. Aj vzhľadom na to musí byť jeho ochrana prioritou.

Krov nad loďou – priečna väzba

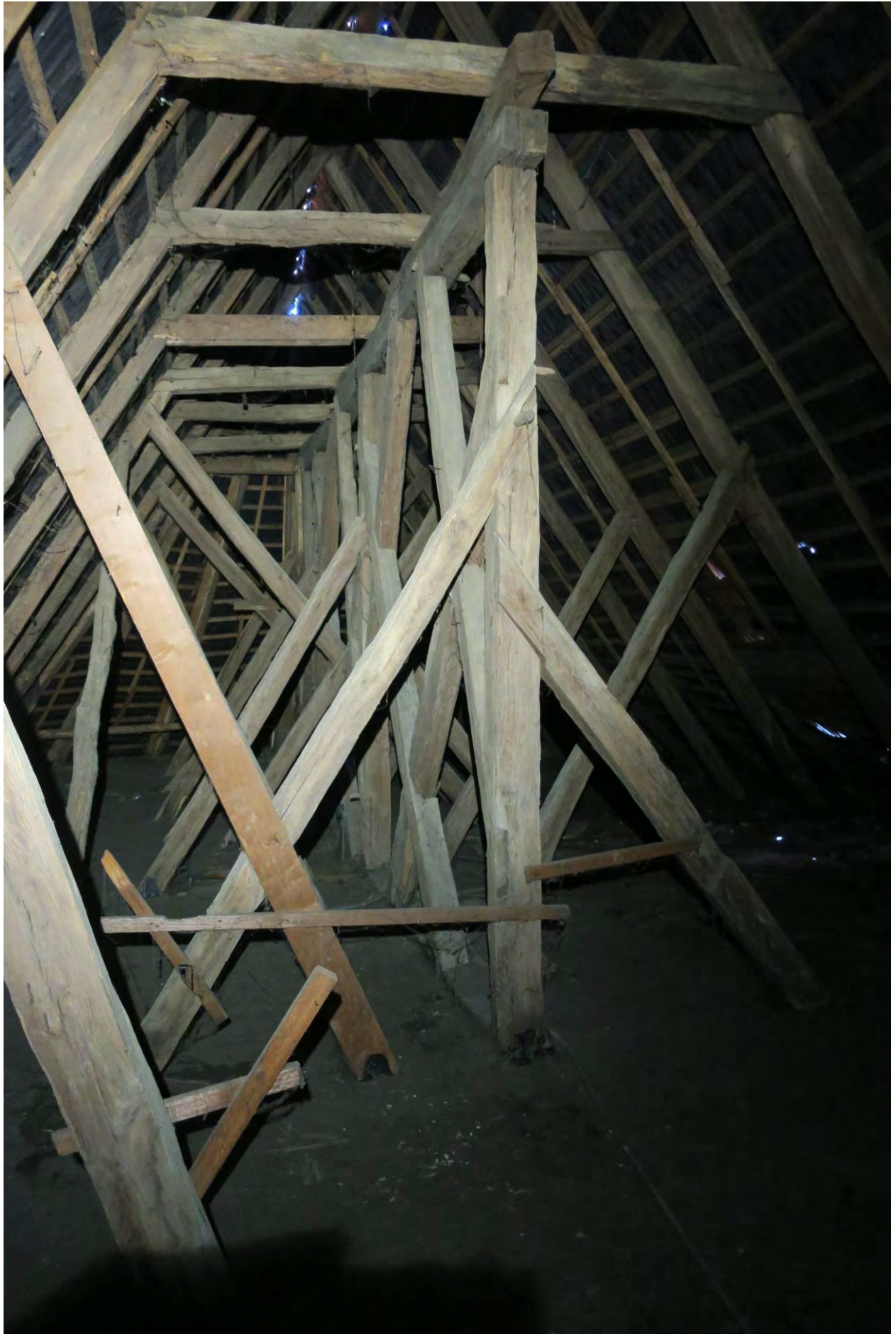
Krov nad svätyňou – priečna väzba

Pôtor – zvonica pri evanjelickom kostole a. v.

Charakteristika krovu zvonice a zvonovej stolice:

Samostatná murovaná zvonica s drevenou nadstavbou zvonového podlažia je ukončená osembokou stanovou strechou vychádzajúcej so štvorbokej základne. Centrálny krov zvonice je historickej krokbovej sústavy s dvomi navzájom kolmými základnými väzbami v tvare písmena A (pod hrebeňom sú medzi krokvmi plátované na rybinu hambálky v dvoch úrovniach). Medzi základnú konštrukciu dvoch väzieb sú v pravidelnom odstupe primárne vložené ďalšie dve väzby, ktoré vo vrchole nadväzujú na spoločný hrebeň osembokovej stanovovej strechy (všetky väzby majú rovnaký sklon). Štvorbokú základňu strechy určujú námetky a nižšie postranné krokvy, klincované do hlavných krokiev. V osi krovu je hrotnica, ktorá končí asi 1 meter pod spodnými hambálkami určujúcich väzieb.

Zvonovú stolicu tvoria rámy s troma poľami pre uchytenie zvonov na zvonové hlavy. Mohutné stĺpiky zhora kryjú rovnako v profile výrazné ližiny (podpory zvonových hláv). Subtílnejšie sú prvky zavetrenia rámov – obojstranné pásiky a pätné vzpery, plátované na rybinu ku stĺpikom a ližinám.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

V plátovaných spojoch krovu (rybina a rovné pláty) sú pôvodné drevené kolíky, vzájomné spoje krokiev fixujú zrejme kované klince. Pod šindľovou krytinou sú staršie dosky plného debnenia. Vzhľadom na väčšiu vzdialenosť neboli identifikované na konštrukčných prvkoch tesárske značky. Jednotlivé prvky zvonice majú montážne značky – rímske sekané čísla (dláto, sekera). Spoje zvonice istia drevené kolíky, sporadicky kovové svorníky.

Technický stav krovu:

Stav krovu je potrebné podrobnejšie preskúmať.

Záver:

Krov zvonice je historický - jednoduchej krokbovej hambáľkovej konštrukcie. Pravdepodobne je časovo totožný so zvonovou stolicou, ktorá je pod ním (drevené zvonové podlažie). Orientačne je možné krov zvonice zaradiť do 17. – 18. storočia.

Špania Dolina č. 36 – obecný úrad

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Krov nad obecným úradom s valbovou strechou je historickej krokbovej konštrukcie s dvoma úrovňami hambáľkov a centrálnym jednoduchým vešadlom (zdvojený vešiak). Pozdĺžne viazanie krovu po celom obvode strechy zabezpečujú postranné stojaté stolice, ktorých stĺpiky s väznicami pod prvými hambáľkami sú zavetrené pásikmi. Charakteristickú schému plnej väzby tvorí väzný trám s párom krokiev, medzi ktorými sú po dva hambáľky. Doplnená je postrannými stojatými stĺpkami pod prvým hambáľkom a centrálnym zdvojeným vešiakom pod hrebeňom, ktorý vzpierajú dlhé symetrické vzpery - ramená vešadla. Vešiak má mohutnejší profil s dekorovanými nábehovými trojuholníkovými štítkami v úrovni priečneho napojenia väzného trámu a prvého hambáľku. Spodná časť zdvojeného vešiaka presahuje pod väzný trám, s ktorým je "zviazaná" vysokým kovaným strmeňom a svorníkom. Prázdne väzby sú redukované bez vešadla, postranných stĺpikov a väzného trámu, ktorý nahrádzajú po stranách krátčatá (skrátенý väzný trám).

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov je kresaný s tradičnými tesárskymi spojmi - kampovanie, plátovanie, čapovanie, spoje fixujú prevažne drevené kolíky a pôvodné kované strmene z pásoviny so svorníkmi. Tesárske značky typické sekané rímske čísla s doplnením o výrazne šikmý zásek na jednej zo strán a to v priečnom aj pozdĺžnom smere (protiznačka-kontramarka určujúca danú stranu pri montáži krovu tesármi).

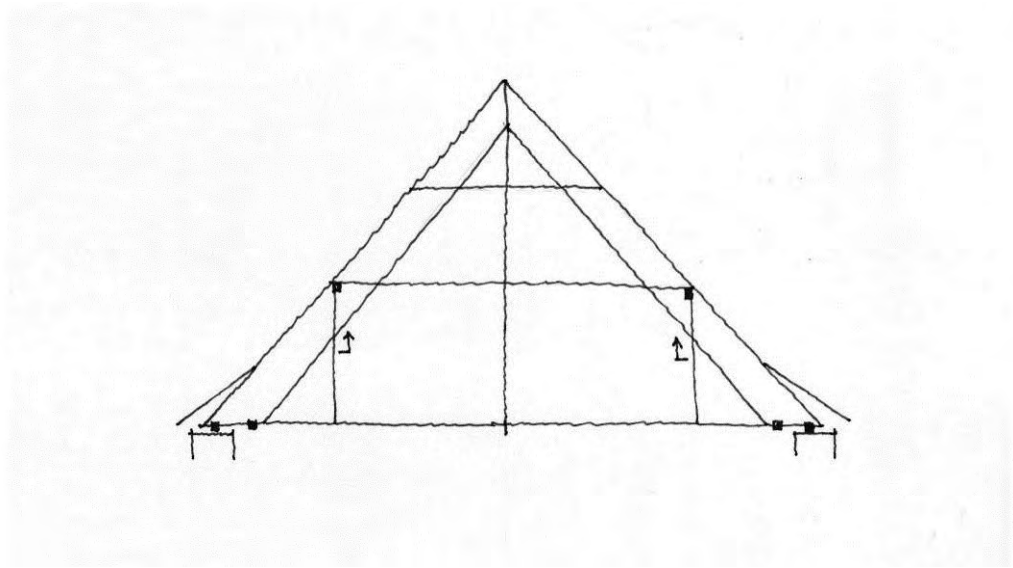
Technický stav krovu:

Stav krovu je vyhovujúci, potrebné podrobnejšie preskúmať

Záver:

Krov sa svojou typológiou radí ku krokovým hambáľkovým krovom s centrálnym vešadlom, ktorého konštrukcia je typická pre obdobie prelomu 18. a 19. storočia, pričom v našom prostredí sa často uplatňuje ešte aj v závere 1. tretiny 19. storočia. Krov nad soliterným objektom Obecného úradu v Španej Doline súvisí s jeho výstavbou v 30. rokoch 19. storočia a je teda primárnou konštrukciou na tejto stavbe.

Jedná sa o konštrukciu, ktorá má pamiatkovú hodnotu autenticity so samotnou stavbou (originality a primárnosti) a rovnako ide o hodnotu remeselnú - konštrukčnú. Vzhľadom aj na tieto skutočnosti je potrebné krov chrániť a zachovať. Krytina je dnes plechová, pôvodne mal objekt pravdepodobne šindľovú krytinu.

Špania Dolina č. 127– krčma

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Krov nad predmetným objektom pôdorysného tvaru písmena L s valbovou strechou je historickej krokbovej konštrukcie s dvoma úrovňami hambáľkov a centrálnym jednoduchým vešadlom (zdvojený vešiak). Pozdĺžne viazanie krovu po celom obvode strechy zabezpečujú postranné stojaté stolice, ktorých stĺpiky s väznicami pod prvými hambáľkami sú zavetrené pásikmi. Charakteristickú schému plnej väzby tvorí väzný trám s párom krokiev, medzi ktorými sú po dva hambáľky. Doplnená je postrannými stojatými stĺpkami pod prvým hambáľkom a centrálnym zdvojeným vešiakom pod hrebeňom, ktorý vzpierajú dlhé symetrické vzpery - ramená vešadla. Vešiak má mohutnejší profil s dekorovanými nábehovými trojuholníkovými štítkami v úrovni priečneho napojenia väzného trámu a prvého hambáľku. Spodná časť zdvojeného vešiaka presahuje pod väzný trám, s ktorým je "zviazaná" vysokým kovaným strmeňom a svorníkom. Prázdne väzby sú redukované bez vešadla, postranných stĺpikov a väzného trámu, ktorý nahrádzajú po stranách krátčatá (skrátенý väzný trám). Ide o rovnaký typ krovu, vrátane konštrukčného a tvarového riešenia jednotlivých použitých prvkov s krovmi nad Obecným úradom a Rímskokatolíckym kostolom Premenenia Pána v Španej Doline.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov je kresaný s tradičnými tesárskymi spojmi - karpovanie, plátovanie, čapovanie, spoje fixujú prevažne drevené kolíky a pôvodné kované strmene z pásoviny so svorníkmi. Tesárske značky typické sekané rímske čísla s doplnením o výrazne šikmý zásek na jednej zo strán a to v priečnom aj pozdĺžnom smere (protiznačka určujúca danú stranu pri montáži krovu tesármi).

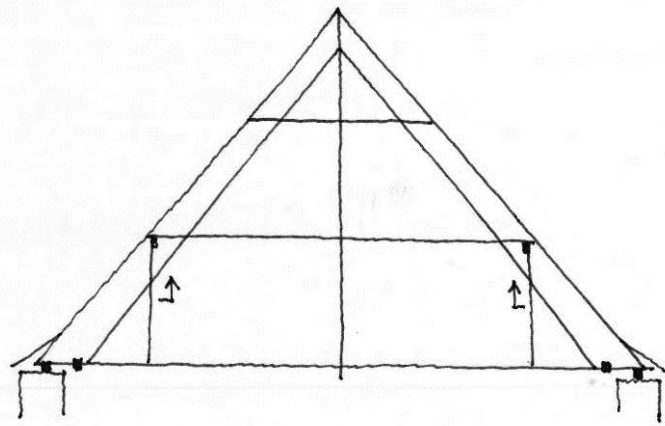
Technický stav krovu:

Stav krovu je potrebné podrobnejšie preskúmať

Záver:

Krov sa svojou typológiou radí ku krokbovým hambáľkovým krovom s centrálnym vešadlom, ktorého konštrukcia je typická pre obdobie prelomu 18. a 19. storočia, pričom v našom prostredí sa často uplatňuje ešte aj v závere 1. tretiny 19. storočia. Krov nad predmetným objektom po jeho zväčšení dostavbou nahradil starší, pravdepodobne manzardový krov, ktorý je zachytený na pláne - vedute obce Špania Dolina z roku 1764. V podstreší sú evidentné situácie po starších murovaných konštrukciách, rovnako ako v interieri jedného z krídiel (renesancia, barok ?), ako je súčasný krov.

Jedná sa o konštrukciu, ktorá má typologickú a remeselnú - konštrukčnú hodnotu. Krov je potrebné chrániť a zachovať. Krytina je dnes plechová strihaná a ukladaná do pásov, pôvodne mal objekt pravdepodobne šindľovú krytinu.

Špania Dolina – rímskokatolícky Kostol Premenenia Pána

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Krov nad loďou v 16. storočí prestavaného stredovekého kostola je historickej krokvovej konštrukcie s dvoma úrovňami hambáľkov a centrálnym jednoduchým vešadlom (zdvojený vešiak). Pozdĺžne viazanie krovu po celom obvode strechy zabezpečujú postranné stojaté stolice, ktorých stĺpiky s väznicami pod prvými hambáľkami sú zavetrené pásikmi. Charakteristickú schému plnej väzby tvorí väzný trám s párom krokiev, medzi ktorými sú po dva hambáľky. Doplnená je postrannými stojatými stĺpikmi pod prvým hambáľkom a centrálnym zdvojeným vešiakom pod hrebeňom, ktorý vzpierajú z bokov dlhé symetrické vzpery - ramená vešadla. Vešiak má mohutnejší profil s dekorovanými nábehovými trojuholníkovými štítkami v úrovni priečneho napojenia väzného trámu a prvého hambáľku. Spodná časť zdvojeného vešiaka presahuje minimálne pod väzný trám, s ktorým je "zviazaná" vysokým kovaným strmeňom a svorníkom. Prázdne väzby sú redukované bez vešadla, postranných stĺpikov a väzného trámu, ktorý nahrádzajú po stranách krátčatá (skrátенý väzný trám). Ide o rovnaký typ krovu, vrátane konštrukčného a tvarového riešenia jednotlivých použitých prvkov s krovmi nad Obecným úradom (č. 36) a miestnou krčmou s orientačným číslom 127. Typologicky a konštrukčne je rovnaký krov aj nad nadväzujúcou užšou svätyňou, kde konštrukciu dopĺňa trámová konštrukcia sanktusníka.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov je kresaný s tradičnými tesárskymi spojmi - kampovanie, plátovanie, čapovanie, spoje fixujú prevažne drevené kolíky a pôvodné kované strmene z pásoviny so svorníkmi (mohutnejšie štvorcové hlavice a matice). Tesárske značky typické sekané rímske čísla s doplnením o výrazne šikmý zásek na jednej zo strán a to v priečnom aj pozdĺžnom smere (protiznačka určujúca danú stranu pri montáži krovu tesármi).

Technický stav krovu:

Stav krovu je potrebné podrobnejšie preskúmať

Záver:

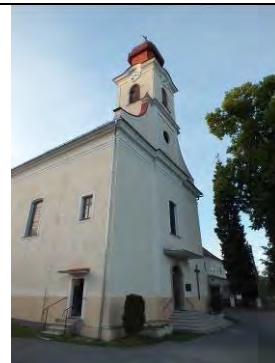
Krov sa svojou typológiou radí ku krokovým hambáľkovým krovom s centrálnym vešadlom, ktorého konštrukcia je typická pre obdobie prelomu 18. a 19. storočia, pričom v našom prostredí sa často uplatňuje ešte aj v závere 1. tretiny 19. storočia. Krov nad loďou ale aj svätyňou kostola nie sú primárne so stavbou staršieho (renesančného ?) kostola. Na začiatku 19. storočia nahradili staršie krovy.

Jedná sa o konštrukciu, ktorá má pamiatkovú hodnotu remeselnú - konštrukčnú. Aj keď nejde o pôvodné krovy so stavbou kostola, patria do skupiny historických krokových hambáľkových sústav, ktoré sa prestali uplatňovať v našom prostredí približne v polovici (závere prvej polovice 19. storočia - so zdvojenými vešiakmi). Vzhľadom aj na tieto skutočnosti je potrebné krov chrániť a zachovať. Krytina na kostole aj veži je dnes podobne ako to bolo v minulosti (pôvodne) šindľová.

Štefultov – rímskokatolícky Kostol sv. Anny

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Krov nad loďou kostola je historický krokrový hambáľkový s ležatými stolicami v spodnej výškovej úrovni doplnený centrálnym vešadlom presahujúcim nad prvé aj druhé hambáľky v plných väzbách. Systém vešadla tvorí zdvojený vešiak v celej výške krovu (pod jeho hrebeňom) a pár postranných podkrokvových vzpier medzi 1. hambáľkom a vešiakom v horných úrovniach krovu. Dole je vešiak zabezpečený kovaným strmeňom s väzným trámom. Väzbu s väzným trámom na jednoduchých pomurniciach v 1. výškovej úrovni tvorí vzperadlový rám s ležatými stĺpikmi pod krokvmi a rozperou pod hambáľkom. Zavetrenie vzperadla zabezpečujú postranné pásiky, mierne preplátované so stĺpikmi a rozperou (zarážkový spoj). V osi krovu je spomínaný vešiak a nad hambáľkami jeho ramená – šikmé podkrokvové vzpery. Vešiak je v polohách prechodu horizontálnymi prvkami (väzný trám, rozpera, hambáľky) mohutnejší s typickými trojuholníkovými nábehovými štítkami – jednostrannými aj obojstrannými. Samotné ležaté stolice tvoria päťboké prahové trámy spolu s mohutnejšími ležatými stĺpikmi, smerom dole sa mierne zužujúcimi, štvorboké rozpery medzi nimi a horné päťboké väznice (ližiny). Ich zavetrenie zabezpečujú tzv. obkročné vzpery medzi plnými väzbami - ležatými stĺpikmi. Prázdne väzby majú krátčatá medzi pomurnicami a päťbokými prahovými trámami ležatých stolíc s typickými pozdĺžne orientovanými výmenami. Medzi plnými väzbami je päť prázdnych väzieb.

Krov užšej časti strechy nad svätyňou je krokrový hambáľkový s jednoduchým vešadlom, v pozdĺžnom smere viazaný postrannými stojatými stolicami. Základnú plnú väzbu tvoria krokvy čapované na konce väzného trámu, hambáľok, postranné stĺpiky a pod hrebeňom zdvojený vešiak s dlhými podkrokvovými vzperami – ramenami vešadla. Postranné stolice majú klasickú schému – stĺpiky dole čapované na väzný trám, hore ukončené pod priečnymi hambáľkami pozdĺžnou väznicou. Zavetrené sú pásikmi.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krovy nad loďou aj svätyňou sú kresané s tradičnými tesárskymi spojmi - karpovanie, plátovanie (aj plytké so zarážkami), čapovanie, spoje fixujú pôvodné drevené kolíky. Montážne značky sú sekané rímske čísla doplnené podseknutými trojuholníkmi na oboch krovoch. Nimi sú označené konštrukčné prvky plných priečných väzieb v oboch krovoch (ležatý stĺpik, stojatý stĺpik, pásik, rozpera, hambáľky, vzpery vešadiel a krokvy). Na južnej strane k značke pribúda typická kontramarka – výrazne šikmý zásek.

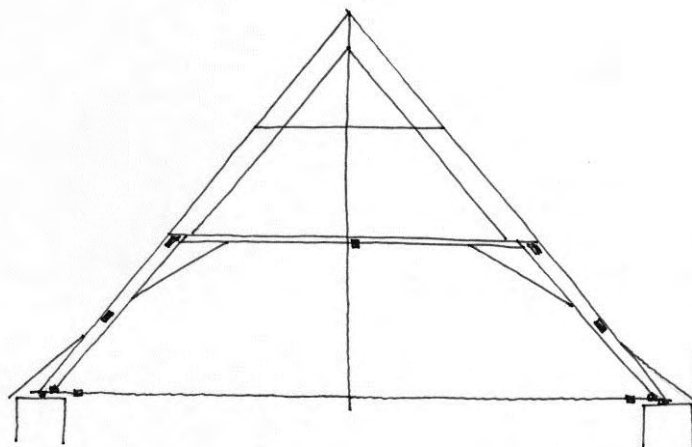
Technický stav krovu:

Stav krovu je potrebné podrobnejšie preskúmať.

Záver:

Obidva krovy sú historické a typické pre obdobie 2. polovice 18. storočia, v prípade krovu s postrannými stojatými stolicami nad svätyňou, tento krov je bežný aj na začiatku 19. storočia. Krovy sú predstaviteľmi vyspelých krokrových hambáľkových krovov s jednoduchými vešadlami. Tieto konštrukcie, typické pre 18. storočie sú používané predovšetkým pre strechy s väčším rozpätím. Krovy súvisia s výstavbou kostola a teda pochádzajú z roku 1799 (datovanie na klenáku portálu – vstup do podvežia).

Obe konštrukcie, aj keď konštrukčne odlišné majú pamiatkovú hodnotu (napr. primárne a teda autentické so stavbou kostola) a je potrebné ich chrániť pred poškodením. V súčasnosti je na streche plechová krytina.

Štiavnické Bane – Kláštor Hieronimitov (južné krídlo kláštora)

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Nad južným krídlom kláštora je starší krokrový hambáľkový krov s jednou úrovňou hambáľku a pozdĺžnym viazaním laterálnymi postrannými stojatými stolicami pod hambáľkom. Plné väzby má doplnené o postranné stojaté stĺpiky, dole čapované do väzného trámu. Pod hambáľkom sú zhora na ne čapované pozdĺžne väznice (ližiny). Stabilitu jednotlivých plných väzieb podporujú šikmé podkrokové vzpery, ktoré sú umiestnené medzi väzným trámom a hambáľkom, pričom šikmým plátom pretínajú v hornej polovici (pod väznicami) stĺpiky. Pozdĺžne stojaté stolice po stranách krovu sú zavetrené tradičnými symetricky umiestnenými pásikmi - párovými, na krajoch jednostrannými. Medzi plnými väzbami sú štyri prázdne väzby s kráčajkami. Celkove má krídlo 22 väzieb.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krovy sú kresané s využitím klasických tesárskych spojov, ako sú karpovanie, plátovanie – šikmé aj rybinové, čapovanie. Spoje viažu drevené kolíky aj kované klince. Montážne značky sú na obdobie vzniku krovu tradičné, bežne používané sekané tesárske značky – rímske čísla, doplnené na opačnej strane šikmým zásekom - kontramarkou. Zaujímavý a netradičný je však princíp číslovania, kde tesári použili systém značenia v smere hodinových ručičiek, teda postupné narastanie čísiel od západu na severnej strane krovu, pokračujúc na východ a späť západným smerom na južnej strane krovu (napr. na plnej väzbe sú stĺpiky so šikmými vzperami označené na južnej strane *XIII* a oproti na severnej strane tej istej väzbe *VIII* - s kontramarkou).

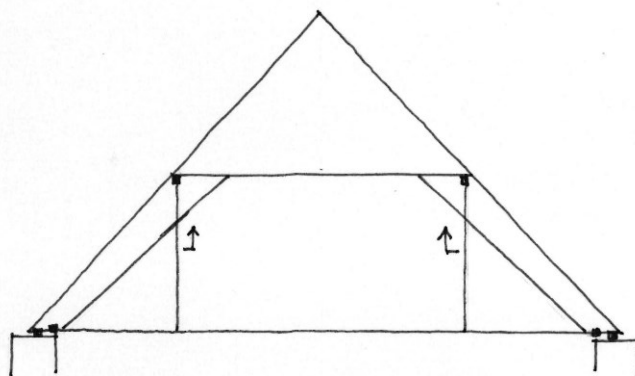
Technický stav krovu:

Stav krovu je vyhovujúci.

Záver:

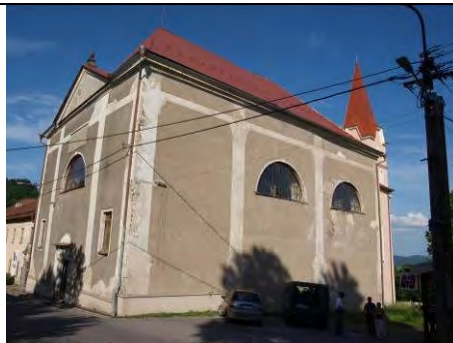
Krokrový hambáľkový krov s postrannými stolicami nad južným krídlom môže byť zo záveru 18. storočia, resp. z prelomu 18. a 19. storočia (najneskôr do polovice 19. st.). Strešné plášte nad všetkými krídlami sú s plechovými natieranými krytinami. Skúmané strechy majú výrazné námetky.

Krov má pamiatkové hodnoty a je potrebné zabezpečiť jeho ochranu, pravidelnú údržbu a v prípade opravy jeho vhodnú obnovu tradičným remeselným spôsobom.

Štiavnické Bane – Kláštor Hieronimitov (kostol)

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Valbový krov kostola je typickým predstaviteľom historických krokrových hambáľkových konštrukcií s ležatými stolicami v spodnej výškovej úrovni a vešadlom presahujúcim nad prvé hambáľky v plných väzbách. Systém vešadla tvorí zdvojený vešiak v celej výške krovu (pod jeho hrebeňom) a pár postranných podkrokových vzpier medzi hambáľkom a vešiakom v druhej úrovni krovu. Dole je vešiak zabezpečený vysokým kovaným strmeňom s väzným trámom. Väzbu s väzným trámom na jednoduchých pomurniciach v 1. výškovej úrovni tvorí vzperadlový rám s ležatými stĺpikmi pod krokvmi a rozperou pod hambáľkom. Zavetrenie vzperadla zabezpečujú postranné pásiky, mierne preplátované so stĺpikmi a rozperou (zarážkový spoj). V osi krovu je spomínaný vešiak a nad hambáľkami jeho ramená – šikmé podkrokové vzpery. Samotné ležaté stolice tvoria päťboké prahové trámy spolu s mohutnejšími ležatými stĺpikmi smerom dole sa mierne zužujúcimi, štvorboké rozpery medzi nimi a horné päťboké väznice (ližiny). Ich zavetrenie zabezpečujú tzv. obkročné vzpery medzi plnými väzbami - ležatými stĺpikmi. Prázdne väzby majú krátkatá medzi pomurnicami a päťbokými prahovými trámami ležatých stolíc bez výmen, s voľnými vnútornými koncami. V krove sú dve plné väzby, medzi ktorými sú 3 väzby prázdne.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov je kresaný s tradičnými tesárskymi spojmi - karpovanie, plátovanie (aj plytké so zarážkami), čapovanie, spoje fixujú pôvodné drevené kolíky. Montážne značky sú sekané rímske čísla uplatnené na konštrukčných prvkoch plných priečných väzieb (ležatý stĺpik, pásik, rozpera, hambáľok vzpera vešadla nad hambáľkom a krokva).

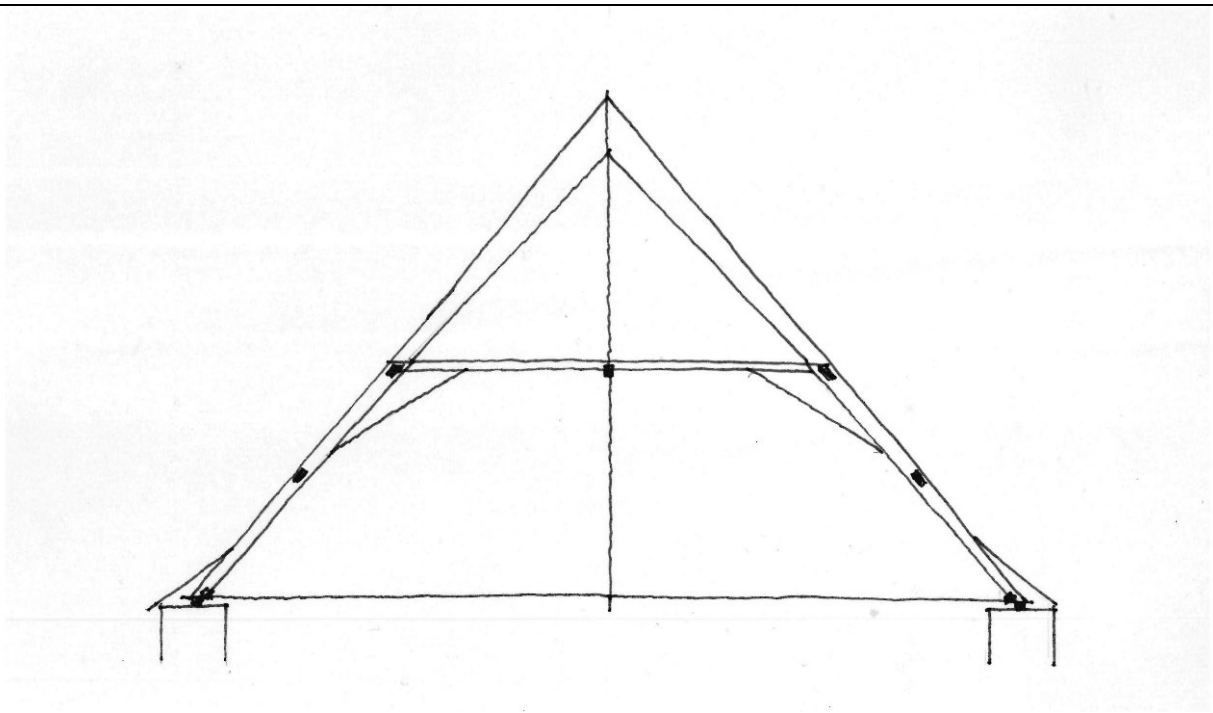
Technický stav krovu:

Stav krovu je potrebné podrobnejšie preskúmať.

Záver:

Krov je typickým predstaviteľom vyspelých krokrových hambáľkových krovov s postrannými ležatými stolicami a jednoduchým centrálnym vešadlom pod hrebeňom. Tieto konštrukcie, typické pre 18. storočie sú používané predovšetkým pre strechy s väčším rozpätím. Krov je zrejme z druhej polovice 18. storočia (po roku 1750).

Jedná sa o konštrukciu, ktorá má pamiatkovú hodnotu remeselnú - konštrukčnú, ale aj typologickú. Krov je potrebné chrániť a zachovať. V súčasnosti je na streche plechová krytina.

Štiavnické Bane – technický objekt pri tajchu Evička

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Krov nad z tehly nadstavaným technickým objektom obdĺžnikového tvaru má svojou konštrukciou zaujímavý a pozoruhodne realizovaný jednoduchý plytký krokrový krov bez väzných trávov, s využitím hambáľkov a párových trávových klieštin. Práve vo väzbách s trávovými klieštinami je v osi použitý cez platničky a svorníky dvojkľbový systém pre kotvenie postranných kovových ťahel, ktoré šikmo prechádzajú cez pomurnice nad korunou murovanej nadstavby a fixované sú vonkajšími platničkami. Funkciou symetrických šikmých kovových ťahel je zabezpečiť tuhosť „plných“ väzieb a celého krovu pred ušmyknutím, vzhľadom na plytký sklon sedlovej strechy. Krov v pozdĺžnom smere viaže len strešný plášť medzi postrannými murovanými štítmi. Kotvenie tehlových múrov nadstavby zabezpečujú nad podlahou zvýšeného poschodia (podstrešia) horizontálne kovové ťahla.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krovy, hambáľky a trávové klieštiny sú zrejme kresané, montážne značky vzhľadom na nemožný prístup do podstrešia neboli identifikované.

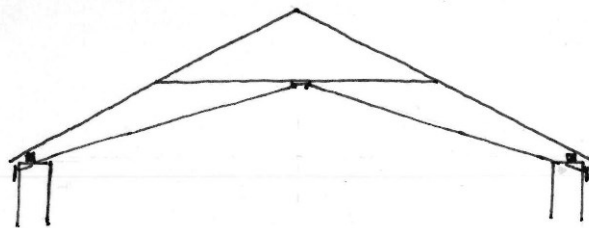
Technický stav krovu:

Stav krovu nebolo možné podrobnejšie preskúmať, ale celý objekt dlhodobo chátra a je v nevyhovujúcom až havarijnom stave (prepadnuté trávové stropy nad staršou prízemnou časťou objektu).

Záver:

Krov nad postupne sa rozpadávajúcim technickým objektom v blízkosti tajchu Evička je pozoruhodným konštrukčno-remeselným počínom, kde kombináciou jednoduchého dreveného krokrového hambáľkového systému (tvar písmena A), s párovými šikmými kovanými ťahľami na dvojkľbovom spoji, bol vyriešený problém ušmyknutia krovu – koncov krokiev z pomurníc, vzhľadom na plytkosť sklonov strešných rovín. Tehlová nadstavba s krovom môže pochádzať zo záveru 19. storočia, prípadne začiatku (1/4. 20. storočia).

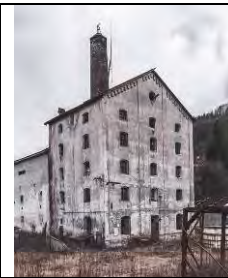
Ide o hodnotnú konštrukciu práve svojou jednoduchosťou a funkčným využitím. Otázkou je jeho záchrana, keďže objekt dlhodobo chátra. Minimálne je potrebné urobiť pre pamäť jeho podrobné zameranie – pôvodne staršieho prízemného objektu aj s novšou tehlovou nadstavbou s predmetným krovom. Krytina je staršia (pôvodná?) keramická.

Vyhne, Stará sladovňa

(foto: www.ciernediery.sk/slادovna-pivovaru-steiger-vo-vyhniach)

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Objekt s nevysokou sedlovou strechou nad posledným podlažím starej sladovne má starší krokrový hambáľkový krov s jednou úrovňou hambáľku, s pozdĺžnym viazaním laterálnymi postrannými stojatými stolicami pod hambáľkom. Pomerne často používaný jednoduchý typ krovu v druhej polovici 19. storočia má 3 plné väzby doplnené o postranné stojaté stĺpiky, dole čapované do väzného trámu. Pod hambáľkom sú zhora na ne čapované pozdĺžne väznice (ližiny). Stabilitu jednotlivých plných väzieb podporujú krátke podkrokové vzpery, ktoré sú umiestnené z vonkajšej strany medzi väzným trámom stĺpikmi. Pozdĺžne stojaté stolice po stranách krovu sú zavetrené tradičnými symetricky umiestnenými pásikmi - párovými, na krajoch jednostrannými. Prázdnych väzieb medzi tromi plnými je päť.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

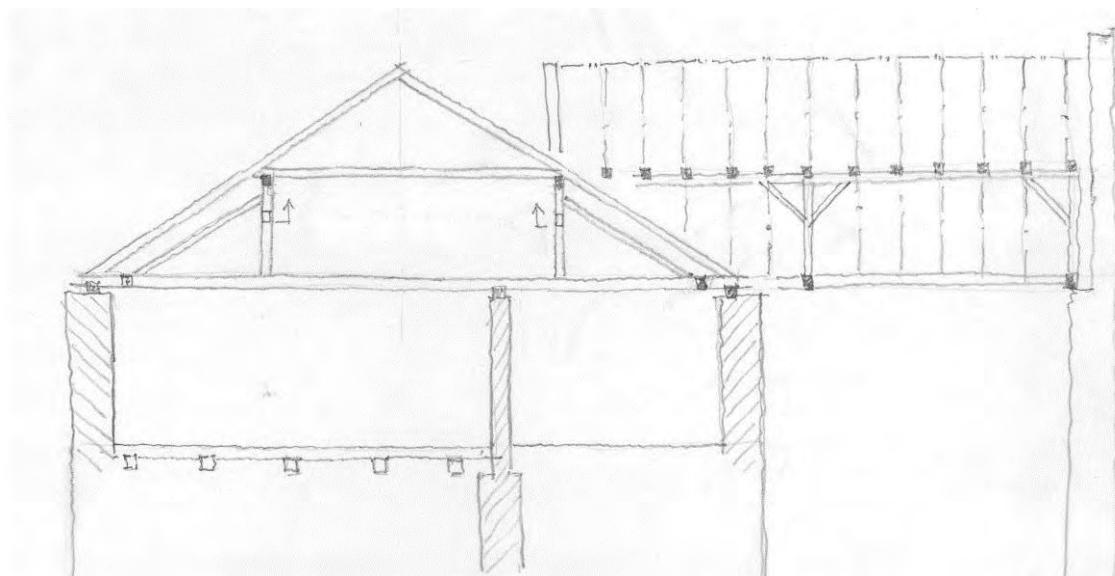
Krovy sú kresané s tradičnými tesárskymi spojmi - kampovanie, plátovanie, čapovanie, spoje fixujú drevené kolíky a kované klince. Montážne značky pri tomto prieskume neboli vyhodnocované, ale zrejme ide o typické sekané rímske čísla.

Technický stav krovu:

Stav krovu je na prvý pohľad podmienenčne vyhovujúci, avšak objekt je opustený a postupne chátra (Krov bol podrobnejšie skúmaný). Plesňami a zamočením je poškodené doskové debnenie pod krytinou a na viacerých miestach sú diery v strešnom plášti. Viaceré prvky krovu (napr. krokvy) boli v minulosti posilnené trámovými príložkami, vložením pätných vzpier pod krokvy a pod.

Záver:

Krokvový hambáľkový krov s postrannými stojatými stolicami je pravdepodobne ešte z 2. polovice 19. storočia. Dnes je na ňom staršia krytina z natieraného pozinkovaného plechu.

Zvolen, evanjelický Kostol

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Nad loďou aj svätyňou evanjelického kostola postaveného v roku 1785 je moderný väznicový vešadlový klieštínový krov z 20. storočia. Vzhľadom na veľké rozpätie a značne presahujúcu klenbu do podstrešia – nad väzné trámy, sú v plných priečných väzbách uplatnené aj visuté vešiaky. V pozdĺžnom smere je viazaný stojatými stolicami zavetrenými pásikmi, pod hrebeňom visutou stolicou. Nad loďou je 6 plných väzieb, medzi nimi sú po tri väzby prázdne. Nad svätyňou sú 3 plné väzby medzi, ktorými sú po tri väzby prázdne.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

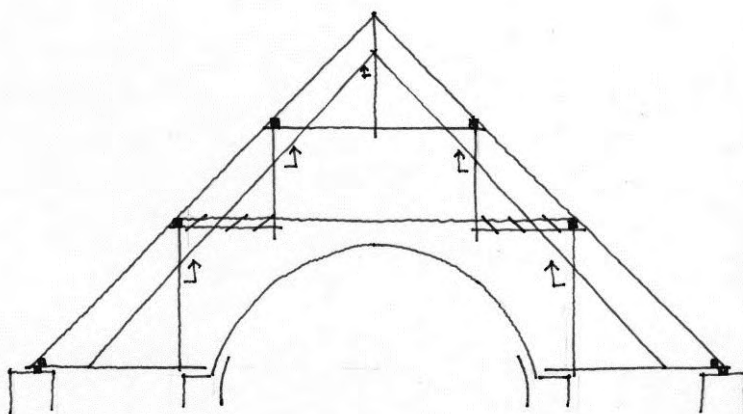
Krov má konštrukčne prvky pílené, čapované a klieštínové spoje istené strmeňmi, resp. svorníkmi. Sekané tesárske značky – rímske čísla majú tradičnú kontramarku – šikmý zásek na jednej zo strán priečných väzieb aj stolic.

Technický stav krovu:

Dobrý

Záver:

Krov je modernej väznicovej vešadlovej klieštínovej konštrukcie z prestavby realizovanej v rokoch 1922-23. Kostol bol postavený ako tolerančný v roku 1785 na mieste meštianskeho domu Bošanyiovcov, veža pristavaná v roku 1856.

Zvolen, rímskokatolícky Kostol sv. Alžbety (farský)

Charakteristika krovovej konštrukcie:

Nad loďou aj svätyňou staršieho kostola z polovice 13. storočia, prestavaného v závere 14. storočia, je historický krokrový hambáľkový krov (2 úrovne hambáľkov) so zníženou hrebeňovou (ukončená väznicou pod horným hambáľkom) a vysokými postrannými stolicami. Plná väzba s krokvami dole čapovanými do koncov väzného trámu má hambáľky v dvoch výškových úrovniach. Vysoké postranné stĺpiky sú čapované do väzného trámu, zhora ukončené pod koncami hambáľkov väznicami. Medzi väznicami v dotyku pod hambáľkami je rozpera, ktorá so stĺpkami je zavetrená kútovými vzperami – pásikmi s rybinovými plátmi. Vonkajšie postranné pätné vzpery sú plátované do väzného trámu a stĺpika. Centrálny stĺpik medzi hambáľkami s väznicami, resp. rozperami je dole čapovaný do väzného trámu a plátovaním viaže spodný hambáľok s rozperou. Horný koniec je medzi stĺpikom a hambáľkom pod hrebeňom zavetrený párom symetrických pásikov s plátovaním na nekrytú rybinu. Plné väzby stužia v osi medzi väznými trámami a spodnými hambáľkami symetricky sa križujúce vzpery v tvare Ondrejského kríža. Medziľahlé väzby majú väzné trámy s hambáľkami. Centrálna stolica so stĺpikom ukončeným väznicou pod druhým hambáľkom a rozperami - väznicami (?) nad prvými hambáľkami je stužená párami vysokých šikmých vzpier v tvare tzv. Ondrejských krížov. Postranné stolice so stĺpkami čapovanými do priečne orientovaných väzných trámov a zhora uzavretých väznicami sú stabilizované nevysokými symetrickými pätnými vzperami a hore pásikmi. Každý druhý stĺpik stolice je zavetrený vysokou šikmou vzperou, ktorá v strede pretína stĺpik a navzájom prevážuje výmeny medzi väznými trámami s väznicami.

Zaujímavým a pomerne ojedinelým riešením v rámci historických krovov je umiestnenie pozdĺžnych výmen medzi väznými trámami pod päťami postranných stĺpikov. Hodnotným detailom je vyžľabený profil koncov väzných trámov. Medzi plnými väzbami sú po dve väzby medziľahlé – odľahčené. Rozpätie krovu je cca 12 m a výška 10 m.

Spôsob úpravy a montážne značenie krovu:

Krov má konštrukčné prvky kresané s tradičnými spojmi, s prevahou plátovaní na rybinu (nekrytých), doplnené čapovaním a karpovaním (pomurnica – väzné trámy). Sekané tesárske značky – rímske čísla majú pomerne archaický „hrubý“ výraz. Číslovanie začína od veže a podobný typ montážnych značiek je použitý aj z vnútornej strany na postranných stolicách (pätné vzpery, pásiky, dlhé šikmé vzpery, väznice) – VII, VII, IIII, IIII, IIII atď.

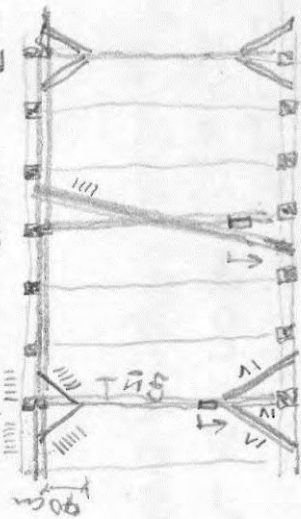
Technický stav krovu:

Technický stav krovu je potrebné podrobnejšie preskúmať.

Záver:

Krov je historickej krokrovej hambáľkovej konštrukcie s uplatnením postranných väzníc, na ktoré sú už krokvy čiastočne osedlané. Ide o zriedkavý typ historického krovu s viacerými „zvláštnosťami“, ako sú napríklad polohy výmen pod postrannými stolicami – medzi väznými trámami (tradične sú prahové trámy stolic na väzných trámoch), umiestnenie rozpier medzi väznice pod 1. hambáľkom a osedlanie krokiev na väznice. Orientačne je možné krov časovo zaradiť do obdobia záveru 16. až začiatku 18. storočia.

4. R. V. 3. R. V. 2. R. V.

4. R. V. VÁZBA
OD SUFITU
ČERKOVCE 10. V. R.

KROKVA
OSEDLANÁ

10100
8270

4240

2660

2300 3600 2040 1240

1290 3780

V PRÍLOHE STREŠNÝ
SV. 2 VÁZBY + 2 HODNÝ
T4 TO ISTIE

T2 - PÍSLE DUKÉ PRÁSTEN
AKČIA POD SUFITU

VII ; VII

- OČISLOVANIE OD VÝŠE

ZUŠLEA, R. KAT. KOSTOL

13 01/06/2018

CEL. VÝŠE + 2 PRÁSTEN - 100
T2 - PRÁSTEN - 1000

